

Vláda České republiky

Ministerstvo životního prostředí

Čj.: MZP/2022/410/631

V Praze dne

Výtisk č.:

PRO MEZIREZORTNÍ PŘIPOMÍNKOVÉ ŘÍZENÍ

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů

Důvod předložení:

Nová právní úprava řešení havárií mimořádného rozsahu a zpřísnění sankcí na úseku havárií, nedovoleného vypouštění odpadních vod s obsahem nebezpečných závadných látek a nakládáním se (zejména nebezpečnými) závadnými látkami

Obsah:

- I. Návrh usnesení
- II. Předkládací zpráva
- III. Návrh zákona
- IV. Důvodová zpráva
- V. Platné znění s vyznačením změn
- VI. Závěrečná zpráva RIA

Předkládá:

Ing. Bc. Anna Hubáčková
ministřka životního prostředí

**NÁVRH USNESENÍ
VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY**
ze dne

k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů

Vláda

- I. **schvaluje** návrh zákona, kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, s úpravami podle připomínek obsažených ve stanovisku předsedy Legislativní rady vlády;
- II. **ukládá** ministryni životního prostředí vypracovat konečné znění vládního návrhu zákona podle bodu I. tohoto usnesení a předložit jej předsedovi vlády k podpisu;
- III. **pověřuje**
 1. předsedu vlády, aby předložil vládní návrh zákona podle bodů I a II tohoto usnesení předsedkyni Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky k dalšímu projednání,
 2. ministryni životního prostředí, aby odůvodnila vládní návrh zákona v Parlamentu České republiky;
- IV. **zmocňuje** předsedu vlády, aby na základě odůvodněné žádosti ministryně životního prostředí pověřil plněním úkolu podle bodu III/2 tohoto usnesení jiného člena vlády.

Provedou:

předseda vlády
ministryně životního prostředí

prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., LL.M.
předseda vlády

PŘEDKLÁDACÍ ZPRÁVA

Ministerstvo životního prostředí překládá do meziresortního připomínkového řízení návrh zákona, kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů. Předmětná tzv. havarijní novela je předkládána do připomínkového řízení opětovně poté, co byla na konci minulého volebního období předložena vládě – ta ji však z důvodu končícího volebního období již neschválila a materiál byl dne 5. listopadu 2021 stažen z jednání vlády.

Předkládaný návrh zákona reaguje na dosavadní zkušenosti z praxe ve vztahu k řešení havárií mimořádného rozsahu. Zatímco právní úprava kompetencí jednotlivých subjektů podílejících se na řešení tzv. běžných havárií menšího rozsahu se jeví jako vyhovující, pro řešení významných havárií, jež mají mimořádný rozsah, a které mohou způsobit mimořádně závažné zhoršení jakosti povrchových vod, je stávající úprava kompetencí jednotlivých orgánů podílejících se na jejich likvidaci nedostatečná a v případě havárií přesahujících území několika krajů rovněž nejasná. Nedostatečné určení kompetencí se rovněž projevilo v případě havárie na řece Bečvě, k níž došlo v září 2020 a při níž bylo zasaženo rozsáhlé území vodního toku Bečva a současně území několika obcí s rozšířenou působností jakož i území dvou krajů (Zlínského a Olomouckého kraje).

Cílem předloženého návrhu je zpřesnění kompetencí státních orgánů při řešení havárií mimořádného rozsahu v reakci na poznatky z praxe, aby bylo do budoucna možno takové situace efektivně řešit. K zajištění uvedeného cíle návrh zákona mj. nově

- definuje pojem havárie mimořádného rozsahu (§ 40 odst. 3),
- svěřuje Hasičskému záchrannému sboru ČR řízení záchranných a likvidačních prací při havárii mimořádného rozsahu,
- upřesňuje ohlašovací povinnosti při havárii,
- rozlišuje šetření příčin havárie a likvidaci jejích následků (tj. řízení prací při jejím zneškodňování),
- upřesňuje mechanismus poskytování peněžních prostředků ze zvláštního účtu kraje,
- staví najisto příslušnost krajských úřadů k řešení havárií, které přesahují hranice správního obvodu jednoho kraje,
- znovuzavádí možnost schvalování provozních řádů u vybraných vodních děl vodoprávními úřady,
- v návaznosti na uvedené změny se upravují také sankční ustanovení.

Co se týče kompetence jednotlivých orgánů a institucí podílejících se na řešení havárií, úpravy příslušných ustanovení vodního zákona byly podrobně projednány a dohodnuty na platformě odborné pracovní skupiny zřízené Ministerstvem životního prostředí, které se dále účastnili zástupci Ministerstva vnitra – generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Ministerstva zemědělství, Státního podniku Povodí Moravy, České inspekce životního prostředí a vodoprávních úřadů na úrovni Krajského úřadu (Zlínský kraj) a obce s rozšířenou působností (Valašské Meziříčí).

Předkládaná novela oproti verzi předložené v minulém volebním období zohledňuje rovněž výsledky připomínkového řízení, jež probíhalo ve dnech 1. dubna až 3. května 2021, legislativně technické připomínky uvedené ve stanovisku předsedkyně Legislativní rady vlády (čj. 879/21), jakož i některá doporučení kanceláře Ombudsmana ČR (zejm. upřesnění působnosti vodoprávního úřadu pro případy, kdy není známo místo vzniku havárie) a dalších relevantních subjektů.

N á v r h

ZÁKON

ze dne 2022,

**kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů
(vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů**

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění zákona č. 76/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 274/2003 Sb., zákona č. 20/2004 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 444/2005 Sb., zákona č. 186/2006 Sb., zákona č. 222/2006 Sb., zákona č. 342/2006 Sb., zákona č. 25/2008 Sb., zákona č. 167/2008 Sb., zákona č. 181/2008 Sb., zákona č. 157/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 150/2010 Sb., zákona č. 77/2011 Sb., zákona č. 151/2011 Sb., zákona č. 85/2012 Sb., zákona č. 350/2012 Sb., zákona č. 501/2012 Sb., zákona č. 275/2013 Sb., zákona č. 303/2013 Sb., zákona č. 61/2014 Sb., zákona č. 64/2014 Sb., zákona č. 187/2014 Sb., zákona č. 39/2015 Sb., zákona č. 250/2016 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 225/2017 Sb., zákona č. 113/2018 Sb., zákona č. 312/2019 Sb., zákona č. 403/2020 Sb., zákona č. 544/2020 Sb., zákona č. 261/2021 a zákona č. 284/2021 Sb., se mění takto:

1. V § 40 odst. 1 se slova „je mimořádně závažné“ nahrazují slovy „je závažné“.

2. V § 40 odstavce 2 a 3 znějí:

„(2) Za havárii se vždy považuje zhoršení nebo závažné ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod ropnými látkami, zvláště nebezpečnými závadnými látkami, prioritními nebezpečnými látkami, popřípadě radioaktivními látkami a radioaktivními odpady, nebo zhoršení nebo ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod v chráněné oblasti přirozené akumulace vod nebo v ochranném pásmu vodního zdroje.

(3) Havárií mimořádného rozsahu je havárie, při níž došlo k mimořádně závažnému zhoršení jakosti povrchových vod, zejména havárie, kdy

- a) došlo ke značnému úniku závadné látky,
- b) došlo k významnému úhynu ryb nebo dalších vodních živočichů,
- c) došlo k poškození vodního ekosystému vyžadujícímu následné provedení opatření k nápravě ve značném rozsahu,
- d) zhoršená jakost vody způsobená havárií může ohrozit zásobování pitnou vodou, nebo

e) jsou ohroženy životy nebo zdraví lidí nebo hrozí značná škoda podle trestního zákoníku.“.

3. V § 40 se doplňují odstavce 4 a 5, které znějí:

„(4) Havárie mimořádného rozsahu se vždy považuje za mimořádnou událost podle zákona o integrovaném záchranném systému³⁵⁾.

(5) Za součást havárie se považují rovněž související technické poruchy a závady zařízení k zachycování, skladování, likvidaci, dopravě nebo odkládání závadných látek, které vlastní havárii předcházely.“.

4. V § 41 odstavce 1 až 6 znějí:

„(1) Ten, kdo způsobí havárii (dále jen „původce havárie“) nebo zjistí havárii, je povinen ji neprodleně hlásit Hasičskému záchrannému sboru České republiky.

(2) Původce havárie je povinen činit bezprostřední opatření k odstraňování příčin a následků havárie (dále jen „zneškodňování havárie“). Přitom se řídí schváleným havarijním plánem, popřípadě pokyny vodoprávního úřadu příslušného podle místa havárie nebo Hasičského záchranného sboru České republiky. Za místo havárie se považuje místo vzniku havárie nebo, není-li místo vzniku havárie známo, místo, kde byla havárie poprvé zjištěna.

(3) Hasičský záchranný sbor České republiky je povinen neprodleně informovat o jemu nahlášené havárii vodoprávní úřad příslušný podle místa havárie, správce povodí a Českou inspekci životního prostředí. Dojde-li k havárii v ochranném pásmu přírodního léčivého zdroje nebo zdroje přírodních minerálních vod nebo na povrchových vodách využívaných ke koupání podle § 34, informuje Česká inspekce životního prostředí neprodleně Ministerstvo zdravotnictví. Dojde-li při havárii k ohrožení nebo znečištění zdroje pitné vody, informuje vodoprávní úřad příslušný podle místa havárie neprodleně příslušného provozovatele vodohospodářské infrastruktury.

(4) Řízení prací při zneškodňování havárie, s výjimkou havárie mimořádného rozsahu, přísluší vodoprávnímu úřadu příslušnému podle místa havárie. V případě havárie mimořádného rozsahu přísluší řízení záchranných a likvidačních prací při zneškodňování havárie Hasičskému záchrannému sboru České republiky. Pokud nelze situaci bezodkladně projednat s vodoprávním úřadem nebo nelze jednoznačně určit, zda jde o havárii mimořádného rozsahu, postupuje se podle věty druhé. Při zneškodňování havárie mimořádného rozsahu spolupracuje s Hasičským záchranným sborem České republiky vodoprávní úřad příslušný podle místa havárie.

(5) Šetření příčin havárie přísluší vodoprávnímu úřadu příslušnému podle místa havárie. Při šetření příčin havárie si vodoprávní úřad může vyžádat součinnost České inspekce životního prostředí, správce vodního toku, správce povodí a Policie České republiky.

(6) Původce havárie je povinen na výzvu orgánů a osob uvedených v odstavci 3 při provádění opatření při zneškodňování havárie s těmito orgány a osobami spolupracovat.“.

5. V § 41 se za odstavec 6 vkládá nový odstavec 7, který zní:

„(7) Osoby, které se zúčastnily zneškodňování havárie, jsou povinny poskytnout potřebné údaje Hasičskému záchrannému sboru České republiky, vodoprávnímu úřadu příslušnému podle místa havárie a České inspekci životního prostředí, pokud si jejich poskytnutí vyžádá.“.

Dosavadní odstavec 7 se označuje jako odstavec 8.

6. V § 42 odst. 1 se věta první nahrazuje větami „K odstranění následků nedovoleného vypouštění odpadních vod, nedovoleného nakládání se závadnými látkami nebo havárií (dále jen „závadný stav“) se uloží tomu, kdo porušil povinnost k ochraně povrchových nebo podzemních vod nebo původci havárie (dále jen „původce závadného stavu“) povinnost provést opatření k nápravě spočívající v odstranění následků závadného stavu, popřípadě též v zajištění náhradního odběru vod, pokud to vyžaduje povaha věci. Opatření k nápravě ukládá vodoprávní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí, s výjimkou opatření k nápravě závadného stavu způsobeného havárií, které ukládá pouze vodoprávní úřad příslušný podle místa havárie, který si za tímto účelem může vyžádat součinnost České inspekce životního prostředí.“.

7. V § 42 odst. 4 větě druhé se slova „osobě nebo fyzické osobě podnikající podle zvláštních předpisů,²³⁾“ nahrazují slovy „nebo podnikající fyzické osobě,“.

8. V § 42 odst. 4 se věta poslední nahrazuje větami „K účelu úhrady plateb za provedená opatření k nápravě zřizuje kraj v rámci svého rozpočtu zvláštní účet ročně doplňovaný do výše 10 000 000 Kč. Obec s rozšířenou působností, jejíž úřad plní funkci vodoprávního úřadu, který provedení opatření k nápravě uložil, požádá příslušný kraj o úhradu platby za provedené opatření k nápravě. Příslušný kraj zašle bez zbytečného odkladu peněžní prostředky v požadované výši obci s rozšířenou působností, která je zašle osobě, která opatření k nápravě provedla.“.

9. V § 59 odst. 1 písm. a) se za slovo „obsah“ vkládají slova „provozního řádu vodního díla pro čištění odpadních vod s povoleným množstvím vypouštěných odpadních vod větším než 6 000 m³/rok nebo“.

10. V § 59 odstavec 2 zní:

„(2) Vodoprávní úřad může uložit vlastníkovému vodního díla zpracovat a předložit mu ke schválení provozní řád vodního díla pro čištění odpadních vod s povoleným množstvím vypouštěných odpadních vod větším než 6 000 m³/rok nebo manipulační řád vodního díla; může též stanovit podmínky, za kterých rozhodnutí o schválení vydá, a lhůtu k předložení nebo k předloženému provoznímu nebo manipulačnímu řádu uložit provést doplnění nebo jiné úpravy. Dále může uložit provést změnu schváleného provozního nebo manipulačního řádu vodního díla a jeho předložení ke schválení. Provozní nebo manipulační řád schvaluje vodoprávní úřad na časově omezenou dobu.“.

11. V § 107 odst. 1 se na konci textu písmene d) doplňují se slova „; v případě mimořádné situace přesahující území správního obvodu jednoho kraje činí opatření ten z krajských úřadů, v jehož správním obvodu mimořádná situace vznikla nebo, není-li známo místo vzniku mimořádné situace, činí opatření ten z krajských úřadů, jehož správní obvod je mimořádnou situací nejvíce zasažen,“.

12. V § 107 odst. 1 písm. s) se za slovo „schvalovat“ vkládají slova „provozní a“.

13. V § 112 odst. 1 písm. b) se slova „pod písmenem a)“ nahrazují slovy „v písmeni a) bodech 1, 2 nebo 4 až 6“.

14. V § 115 odst. 17 se za slova „vodního díla“ vkládají slova „a provozní řád vodního díla pro čištění odpadních vod s povoleným množstvím vypouštěných odpadních vod větším než 6 000 m³/rok“.

15. V § 116 se za odstavec 4 vkládá nový odstavec 5, který zní:

„(5) Za přestupek podle odstavce 1 písm. b) spáchaný vypouštěním odpadních vod s obsahem nebezpečných závadných látek do vod povrchových nebo podzemních bez povolení k nakládání s vodami lze uložit pokutu do 500 000 Kč.“.

Dosavadní odstavce 5 a 6 se označují jako odstavce 6 a 7.

16. V § 119 odst. 4 písm. g) a v § 125d odst. 5 písm. g) se za slovo „manipulační“ vkládají slova „nebo provozní“.

17. V § 122 odst. 7 písm. c) se slova „, odstavce 2 písm. b) nebo odstavce 4“ nahrazují slovy „nebo odstavce 2 písm. b)“.

18. V § 122 odst. 7 se za písmeno c) vkládá nové písmeno d), které zní:

„d) do 100 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 4,“.

Dosavadní písmena d) a e) se označují jako písmena e) a f).

19. V § 122 odst. 7 písm. e) se částka „200 000 Kč“ nahrazuje částkou „500 000 Kč“.

20. V § 122 odst. 7 písm. f) se částka „500 000 Kč“ nahrazuje částkou „1 000 000 Kč“.

21. V § 122 se odstavec 8 zrušuje.

22. V § 123 odstavec 1 zní:

„(1) Fyzická osoba se jako původce havárie dopustí přestupku tím, že

a) neohlásí neprodleně havárii podle § 41 odst. 1,

b) neučiní bezprostřední opatření ke zneškodňování havárie nebo se při zneškodňování havárie neřídí schváleným havarijním plánem nebo pokyny vodoprávního úřadu nebo Hasičského záchranného sboru České republiky podle § 41 odst. 2, nebo

c) nevyhoví výzvě ke spolupráci při provádění opatření ke zneškodňování havárie podle § 41 odst. 6.“.

23. V § 123 odst. 2 písm. a) se číslo „2“ nahrazuje číslem „1“.

24. V § 123 odst. 2 písm. b) se číslo „6“ nahrazuje číslem „7“.

25. V § 125a se za odstavec 3 vkládá nový odstavec 4, který zní:

„(4) Za přeštupek podle odstavce 1 písm. b) spáchaný vypouščením odpadních vod s obsahem nebezpečných závadných látek do vod povrchových nebo podzemních bez povolení k nakládání s vodami lze uložit pokutu do 25 000 000 Kč.“.

Dosavadní odstavce 4 až 7 se označují jako odstavce 5 až 8.

26. V § 125c se za odstavec 6 vkládá nový odstavec 7, který zní:

„(7) Za přeštupek podle odstavce 1 písm. a) spáchaný vypouščením odpadních vod s obsahem nebezpečných závadných látek do vod povrchových nebo podzemních v rozporu s povolením k nakládání s vodami lze uložit pokutu do 25 000 000 Kč.“.

Dosavadní odstavce 7 a 8 se označují jako odstavce 8 a 9.

27. V § 125g odstavec 7 zní:

„(7) Za přeštupek lze uložit pokutu

- a) do 30 000 Kč, jde-li o přeštupek podle odstavce 6,
- b) do 50 000 Kč, jde-li o přeštupek podle odstavce 5,
- c) do 100 000 Kč, jde-li o přeštupek podle odstavce 1 písm. b) nebo odstavce 2 písm. b),
- d) do 500 000 Kč, jde-li o přeštupek podle odstavce 4,
- e) do 2 000 000 Kč, jde-li o přeštupek podle odstavce 2 písm. a), nebo
- f) do 5 000 000 Kč, jde-li o přeštupek podle odstavce 1 písm. a) nebo odstavce 3.“.

28. V § 125g se odstavec 8 zrušuje.

29. § 125h včetně nadpisu zní:

„§ 125h

Porušení povinností při haváriích

(1) Právníká nebo podnikající fyzická osoba se jako původce havárie dopustí přeštku tím, že

- a) způsobí havárii podle § 40, nejde-li o havárii způsobenou únikem provozních kapalin po dopravní nehodě na pozemní komunikaci,
- b) neohlásí neprodleně havárii podle § 41 odst. 1,
- c) neučiní bezprostřední opatření ke zneškodňování havárie nebo se při zneškodňování havárie neřídí schváleným havarijním plánem nebo pokyny vodoprávního úřadu nebo Hasičského záchranného sboru České republiky podle § 41 odst. 2, nebo
- d) nevyhoví výzvě ke spolupráci při provádění opatření ke zneškodňování havárie podle § 41 odst. 6.

(2) Právníká nebo podnikající fyzická osoba se při havárii dopustí přeštku tím, že

- a) neohlásí neprodleně havárii, kterou zjistila podle § 41 odst. 1,
- b) neposkytne vyžádané údaje o havárii podle § 41 odst. 7, nebo
- c) jako osoba, které bylo uloženo opatření k nápravě, neuvede pozemek nebo stavbu, kterou bylo nutno použít při odstraňování závadného stavu, do předchozího stavu podle § 42 odst. 8.

(3) Za přeštupek lze uložit pokutu

- a) do 50 000 Kč, jde-li o přešupek podle odstavce 2 písm. b),
- b) do 100 000 Kč, jde-li o přešupek podle odstavce 1 písm. d) nebo odstavce 2 písm. a) a c),
- c) do 1 000 000 Kč, jde-li o přešupek podle odstavce 1 písm. a),
- d) do 2 000 000 Kč, jde-li o přešupek podle odstavce 1 písm. c), nebo
- e) do 5 000 000 Kč, jde-li o přešupek podle odstavce 1 písm. b).“.

30. V § 125l odst. 2 se za větu první vkládá věta “V případe přešupků podle § 125a odst. 4 a § 125c odst. 7 se podle věty první nepostupuje.“.

Čl. II

Přechodná ustanovení

1. Správní řízení podle zákona č. 254/2001 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, která byla zahájena přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona a nebyla před tímto dnem pravomocně skončena, se dokončí podle zákona č. 254/2001 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

2. Provozní řády vodních děl pro čištění odpadních vod s povoleným množstvím vypouštění odpadních vod větším než 6 000 m³/rok zpracované podle zákona č. 254/2001 Sb., ve znění účinném přede dnem 1. července 2023, se považují za schválené podle § 59 odst. 2 zákona č. 254/2001 Sb., ve znění účinném ode dne 1. července 2023.

Čl. III

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti prvním dnem druhého kalendářního měsíce následujícího po jeho vyhlášení, s výjimkou ustanovení čl. I bodů 9, 10, 12, 14 a 16, která nabývají účinnosti dnem 1. července 2023.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1. OBECNÁ ČÁST

a) Zhodnocení platného právního stavu, včetně zhodnocení současného stavu ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Právní úprava havárií na úseku vod je obsažena především v zákoně č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů. Některé aspekty dále upravuje zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů (dále jen zákon o IZS), ve znění pozdějších předpisů a částečně také zákon č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích (zákon o prevenci závažných havárií), ve znění pozdějších předpisů. Došlo-li následkem havárie k ekologické újmě nebo k bezprostřední hrozbě jejího vzniku, postupuje se při ukládání preventivních a nápravných opatření podle zákona č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmě a o její nápravě a o změně některých zákonů, který je ve vztahu ke složkovým předpisům speciální právní úpravou.

Podle stávající legislativy se na řešení havárií podílí různou měrou tyto subjekty:

- vodoprávní úřady
- Česká inspekce životního prostředí (dále jen „ČIŽP“)
- složky integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“)
- správce povodí
- Ministerstvo vnitra, hejtman, starosta obce s rozšířenou působností
- Ministerstvo zdravotnictví

Podle § 41 odst. 3 vodního zákona náleží řízení prací při zneškodňování havárie vodoprávnímu úřadu. Tím je obecní úřad obce s rozšířenou působností, popř. krajský úřad při tzv. mimořádné situaci, kdy havárie přesáhne území správního obvodu obce s rozšířenou působností nebo možnosti obecního úřadu obce s rozšířenou působností [§ 107 odst. 1 písm. d) vodního zákona].

Právní úprava kompetencí jednotlivých subjektů podílejících se na řešení tzv. běžných havárií menšího rozsahu se jeví jako vyhovující. Dosavadní zkušenosti z praxe však ukazují, že pro řešení významných havárií, jež mají mimořádný rozsah, a které mohou způsobit mimořádně závažné zhoršení jakosti povrchových vod, je stávající úprava kompetencí jednotlivých orgánů nedostatečná a v případě havárií přesahujících území několika krajů rovněž nejasná. Nedostatečné určení kompetencí se rovněž projevilo v případě havárie na řece Bečvě, k níž došlo v září 2020 a při níž bylo zasaženo rozsáhlé území vodního toku Bečva a současně území několika obcí s rozšířenou působností jakož i území dvou krajů (Zlínského a Olomouckého kraje).

Dosavadní praxe zejména ukazuje, že vodoprávní úřady nejsou k řízení likvidačních prací při haváriích mimořádného rozsahu dostatečně vybaveny, a to zejména personálně, odborně a materiálně. Vodní zákon ani zákon o IZS navíc nestanovují přesný postup řešení havárií mimořádného rozsahu.

Platná právní úprava kompetencí jednotlivých orgánů (obsažená zejména v § 41 vodního zákona) podílejících se na likvidaci havárií, jakož i na šetření jejich příčin a následků je pro praxi nevyhovující a nejasná. Jako nežádoucí se rovněž jeví dvojkolejnost oprávnění k ukládání opatření k nápravě v případě havárií, kdy dle současné úpravy může nápravná opatření ukládat jak vodoprávní úřad, tak Česká inspekce životního prostředí (§ 42 odst. 1 a § 112 odst. 1 písm. b) vodního zákona). V praxi tak může dojít k nežádoucím situacím pozitivních i negativních kompetenčních sporů o to, který subjekt nápravná opatření uloží.

Co se týče kompetence jednotlivých orgánů a institucí podílejících se na řešení havárií, úpravy příslušných ustanovení vodního zákona byly podrobně projednány a dohodnuty na platformě odborné pracovní skupiny zřízené Ministerstvem životního prostředí, které se dále účastnili zástupci Ministerstva vnitra – generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Ministerstva zemědělství, Státního podniku Povodí Moravy, České inspekce životního prostředí a vodoprávních úřadů na úrovni Krajského úřadu (Zlínský kraj) a obce s rozšířenou působností (Valašské Meziříčí).

Za účelem realizace nápravných opatření nezbytných k odstranění závadného stavu způsobeného havárií zřizují kraje v rámci svého rozpočtu zvláštní účet (ročně doplňovaný do výše 10 000 000 Kč) – z něho jsou nápravná opatření financována v případě, že není znám původce havárie, a přitom hrozí závažné ohrožení nebo znečištění povrchových nebo podzemních vod. Dosavadní zkušenosti s aplikací tohoto ustanovení v praxi ukázaly na potřebu přesněji definovat způsob poskytování peněžních prostředků ze zvláštního účtu kraje a tím usnadnit jejich čerpání ze strany vodoprávních úřadů, které o ně žádají.

Jako nedostatečná a málo efektivní se dále jeví stávající právní úprava sankcí na úseku havárií, nedovoleného vypouštění odpadních vod s obsahem nebezpečných závadných látek a nakládáním se (zejména nebezpečnými) závadnými látkami v rozporu s § 39 vodního zákona kdy maximální výše pokut za vybrané přestupky neplní dostatečně svou preventivní funkci. Aby pokuta za přestupek naplnila svůj účel z hlediska individuální i generální prevence, musí být citelným zásahem do majetkové sféry pachatele (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 4. 2010, čj. 1 As 9/2008-133). V případě úpravy sankcí došlo k výraznějšímu navýšení sankcí týkajících se právnických osob a podnikajících fyzických osob, kde je pravděpodobnost vzniku závažného přestupku daleko vyšší, než v případě fyzických osob.

Navrhovaná právní úprava neřeší personální otázky a z jejího obsahu nelze posuzovat otázky diskriminace a rovného postavení žen a mužů.

b) Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy, včetně dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Hlavní princip navrhované právní úpravy spočívá v legislativním nastavení řešení havárií mimořádného rozsahu a zpřísnění sankcí na úseku havárií, nedovoleného vypouštění odpadních vod s obsahem nebezpečných zavadných látek a nakládáním se (zejména nebezpečnými) zavadnými látkami v rozporu s § 39 vodního zákona.

Navrhovaná právní úprava neřeší personální otázky a z jejího obsahu nelze posuzovat otázky diskriminace a rovného postavení žen a mužů.

c) Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

Cílem předloženého návrhu je zpřesnění, tedy nikoliv celková reorganizace kompetencí státních orgánů při řešení havárií mimořádného rozsahu v reakci na poznatky z praxe, aby bylo do budoucna možno takové situace efektivně řešit.

K zajištění uvedeného cíle návrh zákona mj. nově

- definuje pojem havárie mimořádného rozsahu (§ 40 odst. 3),
- svěřuje Hasičskému záchrannému sboru ČR řízení záchranných a likvidačních prací při havárii mimořádného rozsahu,
- upřesňuje ohlašovací povinnosti při havárii,
- rozlišuje šetření příčin havárie a likvidaci jejích následků (tj. řízení prací při jejím zneškodňování),
- upřesňuje mechanismus poskytování peněžních prostředků ze zvláštního účtu kraje,
- staví najisto příslušnost krajských úřadů k řešení havárií, které přesahují hranice správního obvodu jednoho kraje,
- znovuzavádí možnost schvalování provozních řádů u vybraných vodních děl vodoprávními úřady,
- v návaznosti na uvedené změny se upravují také sankční ustanovení.

d) Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Navrhovaná právní úprava odpovídá ústavnímu pořádku a právnímu řádu České republiky, zejména ústavnímu zákonu č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

e) Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Navrhovaná novela není v rozporu s předpisy Evropské unie. Návrh není v rozporu s judikaturou soudních orgánů Evropské unie a je v souladu s obecnými zásadami práva Evropské unie (např. zásadou právní jistoty, proporcionality a zákazem diskriminace).

Z předpisů Evropské unie jsou pro navrhovanou úpravu relevantní následující směrnice:

- Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky,
- Evropského parlamentu a Rady 2008/105/ES ze dne 16. prosince 2008 o normách environmentální kvality v oblasti vodní politiky, změně a následném zrušení směrnic Rady 82/176/EHS, 83/513/EHS, 84/156/EHS, 84/491/EHS a 86/280/EHS a změně směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES,
- Evropského parlamentu a Rady 2013/39/EU ze dne 12. srpna 2013, kterou se mění směrnice 2000/60/ES a 2008/105/ES, pokud jde o prioritní látky v oblasti vodní politiky,
- Evropského parlamentu a Rady 2006/118/ES ze dne 12. prosince 2006 o ochraně podzemních vod před znečištěním a zhoršováním stavu,
- Komise 2014/80/EU ze dne 20. června 2014, kterou se mění příloha II směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/118/ES o ochraně podzemních vod před znečištěním a zhoršováním stavu,
- Rady 91/271/EHS ze dne 21. května 1991 o čištění městských odpadních vod,
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/18/EU ze dne 4. července 2012 o kontrole nebezpečí závažných havárií s přítomností nebezpečných látek a o změně a následném zrušení směrnice Rady 96/82/ES,
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/128/ES ze dne 21. října 2009, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství za účelem dosažení udržitelného používání pesticidů.

Materie navrhované novely se nicméně výše uvedených předpisů blíže nedotýká.

f) Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Navrhovaná úprava se nedotýká mezinárodních smluv ani obecně uznávaných zásad mezinárodního práva. Zasílání hlášení s přeshraničním přesahem je upraveno v příslušných směrnících či varovných plánech bilaterálních komisí pro hraniční vody a multilaterálních komisí pro ochranu ucelených mezinárodních povodí, které nejsou navrhovanou vnitrostátní úpravou dotčeny.

g) Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

Řízení zásahu při zneškodňování havárií mimořádného rozsahu se přesouvá na Hasičský záchranný sbor ČR, s nímž spolupracuje vodoprávní úřad. Změna kompetencí nenavýší náklady na státní rozpočet, spíše legislativně ukotvuje současný stav - Hasičský záchranný sbor ČR se vždy účastní odstraňování havárií. Přesun řízení zneškodňování havárie mimořádného rozsahu z vodoprávního úřadu na Hasičský záchranný sbor ČR představuje

především zlepšení koordinace zasahujících orgánů, urychlení spolupráce při zásahu na záchranných a likvidačních pracích, minimalizaci dopadů škodlivých následků havárií.

Návrh opětovně zavádí možnost vodoprávního úřadu uložit vlastníkovu vodního díla zpracovat a předložit mu ke schválení provozní řád vodního díla pro čištění odpadních vod s povoleným množstvím vypouštěných odpadních vod nad 6 000 m³/rok. V důsledku této změny dojde k navýšení administrativní zátěže provozovatelů ČOV o cca 340 Kč na 1 provozní řád předkládaný ke schválení. Schvalování provozních řádů bude znamenat navýšení administrativní zátěže také vodoprávních úřadů, ovšem vzhledem k tomu, že jde o možnost nikoli povinnost schvalovat provozní řády, nelze předvídat kolik vodoprávních úřadů bude tuto možnost využívat, a tudíž jak se celkově zvýší administrativní zátěž. Administrativní zátěž vodoprávního úřadu na schválení 1 provozního řádu ČOV je odhadována na 5 100 Kč.

Hospodářské a finanční dopady navrhované právní úpravy na státní a ostatní veřejné rozpočty, podnikatelské prostředí a životní prostředí jsou podrobněji řešeny v Závěrečné zprávě z hodnocení dopadů regulace.

Navrhovaná právní úprava nebude působit žádné sociální dopady, žádné dopady na rodiny ani dopady na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny.

Navrhovaná právní úprava nemá žádné negativní dopady na životní prostředí. Cílem návrhu zákona je zpřesnění kompetencí jednotlivých orgánů v případě mimořádných havárií tak, aby byl příslušným orgánům umožněn rychlý a efektivní zásah s cílem minimalizovat dopady havárie na životní prostředí. V důsledku zavedení efektivnějšího postupu řešení havárií a navýšení sankcí za vybrané přestupky lze naopak očekávat pozitivní vlivy na životní prostředí.

h) Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Návrh zákona nemá žádné dopady na ochranu soukromí a osobních údajů. Navrhovaná právní úprava je v souladu se zákonem č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů a Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů). Návrh zákona nezvyšuje množství zpracovávaných osobních údajů ani nemění způsob nakládání s nimi.

i) Zhodnocení korupčních rizik

Navrhovaná právní úprava neobsahuje ustanovení, která by byla předmětem korupčního rizika.

j) Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Návrh zákona nemá dopady na bezpečnost nebo obranu České republiky.

-

2. ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K Čl. I – změna vodního zákona

K bodům 1 až 3 (k § 40)

K odstavcům 1 a 2: Navrhuje se upřesnit pojem havárie. Havárií je závažné zhoršení nebo mimořádné závažné ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod. Dále se upřesňuje definice havárie tak, že se za ni považuje vždy i závažné zhoršení či ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod prioritními nebezpečnými látkami, které představují velmi vysoké riziko pro vodní prostředí (§ 39 odst. 3).

K odstavci 3: Navrhuje se definice nového pojmu „havárie mimořádného rozsahu“. Pro naplnění definice postačuje splnění jednoho z bodů a) až e) v navrhovaném § 40 odst. 3. Definice je navržena spíše v obecnější rovině (podrobnosti není vhodné uvádět na úrovni zákona) s tím, že bližší indikativní určení parametrů havárie mimořádného rozsahu by mohlo být dále upřesněno metodickým pokynem.

Vysvětlení pojmů užitých v § 40 odst. 3:

Značný únik závadné látky

- zde je možné odkázat na nakládání se závadnými látkami ve větším rozsahu, jak je definováno v havarijní vyhlášce č. 450/2005 Sb.

Významný úhyn ryb nebo dalších vodních živočichů

- situace, kdy pozorovatelná mortalita sledovaných organismů významně přesahuje běžný stav, tj. počet uhynulých organismů se z jednotek kusů skokově zvýší na stovky kusů.

Poškození vodního ekosystému vyžadující následné provedení opatření k nápravě ve značném rozsahu

- jedná se o poškození vodního ekosystému charakterizované nutností provedení následných opatření k nápravě v hodnotě nejméně 1 000 000 Kč (ve smyslu § 138 trestního zákoníku).

- zpravidla půjde o stav, kdy je nutné technickými prostředky odstranit veškeré nebo významnou část uniklého znečištění tak, aby byl umožněn návrat vodního ekosystému do stavu před havárií (může se jednat o vytěžení kontaminovaného sedimentu, odstranění ropných látek zachycených na březích vodního toku apod.)

Zhoršená jakost vody způsobená havárií může ohrozit zásobování pitnou vodou

- situace, kdy uniklá látka uniklá při havárii může ohrozit zdroj surové vody např. vodárenskou nádrž, akumulaci podzemní vody, ze které je vyráběna voda pitná

Ohrožení životů nebo zdraví lidí nebo hrozí značná škoda podle trestního zákoníku

- definice těchto pojmů je v zákoně č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému

Navržené obecnější pojmy mají umožnit diskreci a zohlednění konkrétních okolností případu.

Havárie mimořádného rozsahu představuje mimořádnou událost definovanou v zákoně č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů („zákon o IZS“). Mimořádnou událostí podle zákona o IZS se rozumí „škodlivé působení sil a jevů

vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací“. Zpravidla se jedná o nenadálý, částečně nebo zcela neovládaný, časově a prostorově ohraničený děj, který vznikl v souvislosti s provozem technických zařízení, působením živelních pohrom, havárií, neopatrným zacházením s nebezpečnými látkami, epidemiemi nebo jiného nebezpečí, které ohrožuje životy a zdraví lidí, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí. Mimořádnou událost lze odvrátit běžnou činností orgánů veřejné moci, ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů, záchranných sborů, havarijních a jiných služeb a právnických a fyzických osob, za využití jejich pravomocí daných jim speciálními zákony.

Používá-li zákon pojem „havárie“, myslí se tím havárie obecně (v širším slova smyslu), tj. pod tento pojem spadají také havárie mimořádného rozsahu. Používá-li se v zákoně pojem „havárie mimořádného rozsahu“, pak jde o určitou výseč z havárií v širším slova smyslu.

K odstavci 5: Poté co nastane havárie, jsou zjišťovány její příčiny. Byla-li příčinou havárie některá z poruch či závad uvedených v odstavci 5, považuje se tato porucha či závada za součást havárie. Definice součástí havárie je nezbytná pro vyšetřování příčin havárie vodoprávním úřadem, v žádném případě však nerozšiřuje definici pojmu havárie tak, jak je uvedena v odst. 1.

K bodu 4 a 5 (k § 41)

K odstavcům 1 a 2: Upřesňují se ustanovení o hlášení havárie a povinnostech původce havárie. Pro slovní spojení „odstraňování příčin a následků havárie“ se zavádí legislativní zkratka „zneškodňování havárie“. V odstavci 2 se dále stanovují kritéria určení místní příslušnosti vodoprávního úřadu, který má původci havárie udělovat pokyny při zneškodňování havárie. Tímto vodoprávním úřadem je ten, který je příslušný podle místa havárie. Za místo (ve správním obvodu vodoprávního úřadu) havárie se považuje místo vzniku havárie nebo, není-li místo vzniku havárie známo, místo (ve správním obvodu vodoprávního úřadu), kde byla havárie poprvé zjištěna.

K odstavci 3: Upřesňují se ustanovení o hlášení havárie. Nově se zavádí ohlašovací povinnost vodoprávního úřadu příslušného podle místa havárie vůči provozovateli vodohospodářské infrastruktury v případě, že dojde při havárii k ohrožení nebo znečištění zdroje pitné vody.

K odstavci 4: Zavádí se dva režimy havárie:

a) Tzv. běžné havárie (věta první) – řízení prací při zneškodňování havárie přísluší jako doposud vodoprávnímu úřadu příslušnému podle místa havárie. Vodoprávní úřad rovněž šetří příčiny havárie (§ 41 odst. 5) a ukládá opatření k nápravě stavu způsobeného havárií, případně ve spolupráci s Českou inspekcí životního prostředí (§ 42 odst. 1).

b) Havárie mimořádného rozsahu (věta druhá a třetí), které se budou vždy považovat za mimořádnou událost a řešit v režimu zákona o IZS. Řízení záchranných a likvidačních prací při havárii mimořádného rozsahu, tj. de facto řízení prací při zneškodňování havárie provádí Hasičský záchranný sbor ČR, který postupuje podle zákona o IZS. V hraničních případech, kdy nebude možné charakter havárie v daný okamžik jednoznačně posoudit v návaznosti na

kritéria uvedená v § 40 odst. 3 jako havárii mimořádného rozsahu, provede Hasičský záchranný sbor ČR zásah tak, jako by se o tento druh havárie jednalo. Při zneškodňování havárie mimořádného rozsahu spolupracuje s Hasičským záchranným sborem vodoprávní úřad příslušný podle místa havárie ve smyslu odstavce 2. Následně po provedení záchranných a likvidačních prací Hasičským záchranným sborem ČR vodoprávní úřad šetří příčiny havárie mimořádného rozsahu (§ 41 odst. 5) a ukládá opatření k nápravě stavu způsobeného havárií mimořádného rozsahu.

Není-li původce havárie znám anebo není-li schopen, provádí bezprostřední odstraňování následků závadného stavu primárně Hasičský záchranný sbor ČR v rámci záchranných a likvidačních prací, případně subjekt stanovený vodoprávním úřadem. Protože Hasičský záchranný sbor ČR a vodoprávní úřad také řídí odstraňování následků havárie (v závislosti na tom, o jaký typ havárie se jedná), má rovněž pravomoc řídit činnost původce havárie. Podle § 19 zákona o IZS je Hasičský záchranný sbor ČR oprávněn uložit při provádění záchranných a likvidačních prací pokyn původci havárie, jakož i jiným osobám.

Podle § 41 odst. 4 věty první řízení prací při zneškodňování běžné havárie přísluší vodoprávnímu úřadu příslušnému podle místa havárie. Definice pojmu havárie mimořádného rozsahu je do vodního zákona doplněna proto, aby řízení záchranných a likvidačních prací při zneškodňování této havárie mohl řídit Hasičský záchranný sbor ČR. Rychlý, profesionální a operativní zásah Hasičského záchranného sboru ČR se týká zneškodňování následků havárie mimořádného rozsahu na povrchových vodách. Likvidace následků havárie mimořádného rozsahu na podzemních vodách představuje dlouhodobou sanaci (odtěžení kontaminované zeminy, dlouhodobé čerpání a čištění kontaminované podzemní vody) a bude tedy nadále v kompetenci vodoprávního úřadu.

K odstavci 5: Ustanovení stanovuje kompetence vodoprávního úřadu k šetření příčin „běžné“ havárie i havárie mimořádného rozsahu. K šetření příčin obou typů havárií je příslušný vodoprávní úřad příslušný podle místa havárie definovaného v odstavci 2. Vodoprávní úřad si může k šetření havárie vždy vyžádat součinnost České inspekce životního prostředí, správce vodního toku, správce povodí a Policie České republiky.

K odstavci 6: Stanovuje se povinnost původce havárie na výzvu orgánů a osob uvedených v odst. 3 spolupracovat. Primárně se předpokládá, že pokyny původci havárie bude udělovat vodoprávní úřad a Hasičský záchranný sbor ČR s tím, že nelze vyloučit ani účast dalších orgánů a osob uvedených v § 41 odst. 3, zejména správce povodí, správce vodního toku a Českou inspekci životního prostředí, které by ale měly být koordinovány s pokyny vodoprávního úřadu nebo Hasičského záchranného sboru ČR. Zneškodňování zde představuje bezprostřední zásah po vzniku havárie – v podstatě se jedná o zamezení šíření závadných látek, tj. o úkony, které odstraní příčinu havárie a minimalizují následky havárie – tato etapa jde plně za původcem, který má povinnost ze zákona tato opatření provést okamžitě, aniž by mu je musel vodoprávní úřad ukládat rozhodnutím (§ 41 odst. 2 vodního zákona), tzn. původce tak musí činit na jeho náklady. Pokud není původce znám nebo sám schopen zásah provést, činí tyto úkony Hasičský záchranný sbor v rámci záchranných a likvidačních prací. Všechny další činnosti ve smyslu § 10 a 11 tzv. havarijní vyhlášky (450/2005 Sb.) jsou již předmětem rozhodnutí o nápravných opatřeních dle ustanovení § 42 odst. 1 vodního zákona, popř. dle § 42 odst. 4 vodního zákona.

K odstavci 7: Ustanovení stanovuje povinnost osobám zúčastněným na zneškodňování havárie poskytovat potřebné údaje (např. druh a množství uniklé závadné látky, množství zachycené závadné látky, množství odtěžené kontaminované zeminy) subjektům v odst. 7. Zatímco Hasičskému záchrannému sboru ČR a vodoprávnímu úřadu je povinnost poskytnout takové údaje vždy, v případě České inspekce životního prostředí je tato povinnost pouze v případě, že si takové údaje vyžádá.

K bodu 6 a 13 [§ 42 odst. 1 a § 112 odst. 1 písm. b)]

Odstraňuje se nežádoucí dvojkolejnost oprávnění k ukládání opatření k nápravě v případě havárií, kdy podle současné úpravy může nápravná opatření ukládat jak vodoprávní úřad, tak Česká inspekce životního prostředí. Z tohoto důvodu byl upraven § 42 odst. 1 a § 112 odst. 1 písm. b) tak, že opatření k nápravě v případě havárií bude moci ukládat pouze vodoprávní úřad. Při ukládání opatření k nápravě v případě havárií s vodoprávním úřadem může odborně spolupracovat Česká inspekce životního prostředí, pokud je o spolupráci požádána.

K bodu 7 a 8 (§ 42 odst. 4)

V 42 odst. 4 větě druhé se provádí legislativně-technická úprava spočívající ve sjednocení terminologie.

Důvodem navrhovaných změn v § 42 odst. 4 větě poslední je především negativní zkušenost s uvolňováním prostředků ze zvláštního účtu ze strany krajů. Ačkoli zákon hovoří o hrazení nákladů na provedení nápravných opatření uložených vodoprávním úřadem ve smyslu předmětných ustanovení odborně způsobilým subjektům ze zvláštního účtu kraje, je v současném znění ponechána značná volnost pro provedení úhrady ze strany kraje. V praxi se tak výrazně liší ochota jednotlivých krajů poskytovat potřebné finanční prostředky. Většina krajů podmiňuje možnost čerpání s ohledem na limit účtu předjednáním postupu vodoprávního úřadu. Některé kraje potřebné finance bez dalšího poskytnou, některé přímo sdělí, že prostředky neposkytnou vůbec a některé si nastavily své vlastní zásady postupu. Dalším problémem je zdoluhavé schvalování uvolnění požadované částky z účtu kraje. Ve většině případů tak dochází k časovým prodlevám zabezpečení nezbytných nápravných opatření a k prodloužení trvání závadného stavu, a tím i ke zvýšení míry rizika pro životní prostředí. V některých případech to může vést i k následnému prodražení realizace nápravných opatření (rozšíření kontaminace, tj. nutnost rozsáhlejších opatření).

Navržená úprava proto přesněji definuje způsob poskytování peněžních prostředků z tohoto účtu. Zároveň je obdobně jako v odst. 5 zdůrazněna časová naléhavost celého úkonu. Žádost vodoprávního úřadu by měla být krajem považována za nárokovou, vodoprávní úřad je ten orgán, který posuzuje v konkrétním případě naléhavost situace a rozhoduje o nezbytnosti využití odst. 4 s ohledem na ochranu vod. Tím není vyloučena možnost předchozího projednání s krajem, zejména v případech, kdy by cena provedení nápravných opatření tvořila významnou část ročního finančního limitu. Nově se doplňuje povinnost obce s rozšířenou působností, která obdržela finanční prostředky z havarijního účtu kraje, zaslat je osobě, která opatření k nápravě provedla.

K bodům 9, 10, 12, 14 a 16 [§ 59 odst. 1 písm. a), § 59 odst. 2, § 107 odst. 1 písm. s), § 115 odst. 17, § 119 odst. 1 písm. g) a §125d odst. 5 písm. g)]

Navrhuje se znovu zavést možnost schvalování provozních řádů u vybraných vodních děl vodoprávními úřady formou rozhodnutí (schvalování provozních řádů bylo ve vodním zákoně

do jeho novely v roce 2010). V současné době si vlastníci či provozovatelé ČOV provozní řády zpracovávají a schvalují sami dle aktuální potřeby libovolně a bez kontroly vodoprávního úřadu, což může mít negativní vliv na dosahované hodnoty na odtoku z ČOV i na stabilitu procesu čištění, vedoucí ke vzniku havárie. Možnost vodoprávního úřadu uložit vlastníkovvi vodního díla zpracovat a předložit mu ke schválení provozní řád se týká vodního díla pro čištění odpadních vod s povoleným množstvím vypouštěných odpadních vod nad 6 000 m³/rok. V návaznosti na tuto změnu se upravuje také schvalovací proces uvedený v § 59 odst. 2 vodního zákona, tedy obdobně jako u schvalování manipulačních řádů vodních děl. Vodoprávní úřad si tak provozní řád může vyžádat, může stanovit podmínky pro jeho obsah, lhůtu pro jeho předložení a časovou platnost vydaného rozhodnutí. Z hlediska kompetencí se navrhuje, aby v případě větších ČOV nad 10 000 EO byl ke schválení příslušný krajský úřad (§ 107 odst. 1 písm. i) a s) vodního zákona), v ostatních případech bude příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností (§ 106 odst. 1 vodního zákona). Za porušení povinnosti spočívající v nezpracování či nepředložení ke schválení provozního řádu či návrhu na jeho doplnění, změnu nebo úpravu podle § 59 odst. 2 bude možno uložit pokutu do výše 20 000 Kč.

K bodu 11 [k § 107 odst. 1 písm. d)]

Ustanovení nově zakotvuje dosud chybějící kritéria pro určení místní příslušnosti vodoprávního úřadu na úrovni kraje. Nově doplněná kritéria se netýkají pouze havárií, ale všech mimořádných situací jako ve větě první, tedy např. i nedostatku vody).

Havárie, která přesáhne území správního obvodu obce s rozšířenou působností, se bude vždy považovat za mimořádnou situaci ve smyslu § 107 odst. 1 písm. d) a nastoupí tak působnost vodoprávního úřadu na úrovni kraje. Příslušným pro provádění opatření v takovém případě bude ten vodoprávní úřad, v jehož správním obvodu havárie vznikla nebo, není-li známo jejího místa vzniku, pak krajský úřad, jehož správní obvod je havárií nejvíce zasažen.

V případě havárie mimořádného rozsahu, která bude vždy mimořádnou událostí ve smyslu zákona o IZS, vodoprávní úřad (obecní úřad obce s rozšířenou působností či krajský úřad v případě havárie přesahujícím obvod obce s rozšířenou působností) bude toliko poskytovat součinnost a spolupracovat s Hasičským záchranným sborem ČR, kterému v případě mimořádné události bude příslušet řízení záchranných a likvidačních prací. Pokud půjde o „běžnou“ havárii, zneškodňování havárie přísluší nadále vodoprávnímu úřadu, a to buď úřadu obce s rozšířenou působností či krajskému úřadu v případech uvedených v § 107 odst. 1 písm. d).

K bodu 15 (k § 116 odst. 5)

Navrhuje se zvýšení horní hranice pokuty pro fyzické osoby nepodnikající za vypouštění odpadních vod s obsahem nebezpečných závadných látek bez povolení na 500 000 Kč. Podle stávající právní úpravy je možné za toto jednání uložit pokutu v maximální výši 100 000 Kč [§ 116 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 116 odst. 2 písm. c)]. Odpadní vody s obsahem nebezpečných závadných látek představují oproti běžným splaškům (tj. odpadním vodám bez těchto látek) zvýšené riziko pro vodní prostředí a jejich vypouštění bez povolení představuje zvýšené riziko vzniku havárie. Vypouštění odpadních vod s obsahem

nebezpečných závadných látek bez povolení tedy představuje i vyšší společenskou škodlivost, což je třeba promítnout i do možnosti uložení vyšší sankce.

K bodům 17 až 21 (k § 122 odst. 7 a 8)

Navrhuje se zvýšení horních hranic sankcí pro fyzické osoby nepodnikající při nakládání s nebezpečnými závadnými látkami v rozporu s povinnostmi stanovenými v § 39. Nebezpečné závadné látky představují zvýšené riziko pro vodní prostředí, a pokud je s nimi nakládáno v rozporu s § 39, dochází ke zvýšené pravděpodobnosti vzniku havárií.

Zásadním dokumentem pro prevenci havárií je havarijní plán a vedení záznamů o těchto látkách. Dodržování havarijního plánu a vedení přesné evidence nebezpečných závadných látek má zásadní význam při zjišťování příčin a likvidaci následků havárie. Navržené zvýšení sankcí bude mít výrazný preventivní účinek.

Fyzická osoba, která zachází se zvláště nebezpečnými závadnými látkami, se dopustí přestupku tím, že nevede záznamy nebo neposkytne informace podle § 39 odst. 6. Za tento přestupek bude nově možné uložit pokutu až do výše 100 000 Kč (oproti stávajícím 50 000 Kč).

Fyzická osoba, která zachází se závadnými látkami ve větším rozsahu nebo zacházení s nimi je spojeno se zvýšeným nebezpečím pro povrchové nebo podzemní vody, se dopustí přestupku tím, že s nimi zachází bez schváleného havarijního plánu podle § 39 odst. 2 písm. a). Za tento přestupek bude nově možné uložit pokutu až do výše 500 000 Kč (oproti stávajícím 200 000 Kč).

Fyzická osoba, která zachází se zvláště nebezpečnými závadnými látkami nebo nebezpečnými závadnými látkami nebo zachází se závadnými látkami ve větším rozsahu nebo zacházení s nimi je spojeno se zvýšeným nebezpečím, se dopustí přestupku tím, že nesplní některou z povinností podle § 39 odst. 4. Za tento přestupek bude nově možné uložit pokutu až do výše 1 000 000 Kč (oproti stávajícím 500 000 Kč).

Odstraňují se kritéria pro stanovení výše pokut za přestupky na úseku havárií z důvodu jejich nadbytečnosti, neboť tato kritéria jsou dostatečně zakotvena v zákoně č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

K bodům 22 až 24 (k § 123)

Legislativně technické úpravy v § 123 odst. 1 písm. c) a odst. 2 písm. b) spočívají pouze v opravě odkazů v návaznosti na nově znějící § 41.

K bodu 25 (k § 125a odst. 4)

Navrhuje se zvýšení horní hranice pokuty pro právnické a fyzické osoby podnikající za vypouštění odpadních vod s obsahem nebezpečných závadných látek bez povolení na 25 000 000 Kč. Podle stávající právní úpravy je možné za toto jednání uložit pokutu v maximální výši 5 000 000 Kč [§ 125a odst. 1 písm. b) ve spojení s § 125a odst. 3]. Odpadní vody s obsahem nebezpečných závadných látek představují oproti běžným splaškům (tj. odpadním vodám bez těchto látek) zvýšené riziko pro vodní prostředí a jejich vypouštění bez povolení představuje zvýšené riziko vzniku havárie. Vypouštění odpadních vod s obsahem nebezpečných závadných látek bez povolení tedy představuje i vyšší společenskou

škodlivost, což je třeba promítnout i do možnosti uložení vyšší sankce. Zvýšení horní hranice pokuty na pětinasobek zde (a též u § 125c odst. 7) byla zvolena i s ohledem na zákon o odpadech (č. 541/2021 Sb.), kde je za srovnatelně společensky škodlivé jednání možné uložit pokutu ve výši až 25 000 000 (např. nakládání s odpadem mimo zařízení určené pro nakládání s daným druhem a kategorií, soustředování neodděleně nebezpečné odpady, mísení nebezpečných odpadů bez povolení apod.).

K bodu 26 (k § 125c odst. 7)

Navrhuje se zvýšení horní hranice pokuty pro právnické a fyzické osoby podnikající za vypouštění odpadních vod s obsahem nebezpečných závadných látek v rozporu s povolením na 25 000 000 Kč. Podle stávající právní úpravy je možné za toto jednání uložit pokutu v maximální výši 5 000 000 Kč [§ 125c odst. 1 písm. a) ve spojení s § 125c odst. 6]. Odpadní vody s obsahem nebezpečných závadných látek představují oproti běžným splaškům (tj. odpadním vodám bez těchto látek) zvýšené riziko pro vodní prostředí a jejich vypouštění v rozporu s povolením představuje zvýšené riziko vzniku havárie. Vypouštění odpadních vod s obsahem nebezpečných závadných látek v rozporu s povolením tedy představuje i vyšší společenskou škodlivost, což je třeba promítnout i do možnosti uložení vyšší sankce.

K bodu 27 a 28 (k § 125g odst. 7 a 8)

Navrhuje se zvýšení horních hranic sankcí pro právnické osoby a fyzické osoby podnikající při nakládání s nebezpečnými závadnými látkami v rozporu s povinnostmi stanovenými v § 39. Nebezpečné závadné látky představují zvýšené riziko pro vodní prostředí, a pokud je s nimi nakládáno v rozporu s § 39, dochází ke zvýšené pravděpodobnosti vzniku havárií.

Zásadním dokumentem pro prevenci havárií je havarijní plán a vedení záznamů o těchto látkách. Dodržování havarijního plánu a vedení přesné evidence nebezpečných závadných látek má zásadní význam při zjišťování příčin a likvidaci následků havárie. Navržené zvýšení sankcí bude mít výrazný preventivní účinek.

Odstraňují se kritéria pro stanovení výše pokut za přestupky na úseku havárií z důvodu jejich nadbytečnosti, neboť tato kritéria jsou dostatečně zakotvena v zákoně č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

K bodu 29 (k § 125h)

Navrhuje se doplnění zcela nové skutkové podstaty pro původce havárie podle § 40, je-li tento původce právnickou osobou nebo podnikající fyzickou osobou, a to včetně odpovídající sankce. Nově tak bude možné uložit pokutu až do výše 1 000 000 Kč tomu, kdo způsobí havárii (běžnou či mimořádnou) podle § 40. Již samotné způsobení havárie je nutné považovat za přestupek, což dosavadní znění vodního zákona nereflektuje. Ze skutkové podstaty jsou vyňaty případy havárií způsobených únikem provozních kapalin, k nimž došlo v důsledku dopravní nehody na pozemních komunikacích.

Dále se navrhuje zvýšení sankce pro původce havárie za její neohlášení příslušným orgánům. Za tento přestupek bude možné nově uložit pokutu ve výši až 5 000 000 Kč (oproti stávajícím 500 000 Kč). Rovněž se navrhuje zvýšení horní hranice pokuty pro toho, kdo neučiní opatření ke zneškodňování havárie až na 2 000 000 Kč (oproti stávajícím 500 000

Kč). Jedná se o zásadní činnosti pro bezprostřední odvrácení následků havárie. Zvláště neohlášení havárie původcem představuje způsob, jakým se původce může snažit vyhnout zodpovědnosti za havárii a likvidaci jejích následků, sazba pokuty musí být proto dostatečně odstrašující, aby k tomuto jednání nedocházelo.

K bodu 30 (§ 125l odst. 2)

Stanovuje se výjimka z postupu při ukládání pokuty za opakovaném spáchání přestupku. Při opakovaném spáchání přestupku spočívajícím ve vypouštění odpadních vod s obsahem nebezpečných závadných látek bez povolení nebo v rozporu s povolením (§ 125a odst. 4 a § 125c odst. 7) nebude možné uložit dvojnásobnou sazbu pokuty. V případě zmíněných přestupků, za jejichž spáchání bude nově možno uložit pokutu až ve výši 25 000 000 Kč, by zdvojnásobení výše pokuty vedlo k nepřiměřeně vysokým částkám.

K Čl. II (Přechodná ustanovení)

K bodu č. 1: Navrhuje se, aby se správní řízení započatá, avšak pravomocně neskončená (do účinnosti tohoto zákona) dokončila podle dosavadní právní úpravy.

K bodu č. 2: Novela nepředpokládá plošné schvalování existujících platných ani nových provozních řádů, ale zavádí možnost vodoprávního úřadu uložit vlastníkovvi vodního díla pro čištění odpadních vod s povoleným množstvím vypouštěných odpadních vod nad 6 000 m³/rok zpracovat a předložit mu ke schválení provozní řád. Tzn. způsobem uvedeným v § 59 odst. 2 a § 115 odst. 17 se schvalují pouze provozní řády u vybraných vodních děl a příp. jejich změny, a to toliko v případech, kdy vodoprávní úřad rozhodne, že je třeba provozní řád či jeho změnu zpracovat a předložit mu ke schválení.

K Čl. III (Účinnost)

Z důvodu urgentnosti přijetí nové právní úpravy nastavující efektivnější postup při řešení havárií je žádoucí, aby nová právní úprava nabyla účinnosti co nejdříve. Z tohoto důvodu se navrhuje, aby zákon nabyl účinnosti prvním dnem druhého kalendářního měsíce následujícího po jeho vyhlášení, s výjimkou čl. I bodů 9, 10, 12, 14 a 16, kde se navrhuje účinnost ke dni 1. července 2023, a to s ohledem na datum účinnosti zákona č. 284/2021 Sb. (rovněž 1. července 2023). Přijetí nové právní úpravy představuje naléhavý obecný zájem ve smyslu § 3 odst. 4 zákona č. 309/1999 Sb. o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv.

Platné znění dotčených ustanovení zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), s vyznačením navrhovaných změn

HLAVA V

OCHRANA VODNÍCH POMĚRŮ A VODNÍCH ZDROJŮ

Díl 5

Ochrana jakosti vod

§ 40

Havárie

(1) Havárií je ~~mimořádné závažné~~ **je závažné** zhoršení nebo mimořádné závažné ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod.

~~(2) Za havárii se vždy považují případy závažného zhoršení nebo mimořádného ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod ropnými látkami, zvláště nebezpečnými závadnými látkami, popřípadě radioaktivními zářiči a radioaktivními odpady, nebo dojde-li ke zhoršení nebo ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod v chráněných oblastech přirozené akumulace vod nebo v ochranných pásmech vodních zdrojů.~~

~~(3) Dále se za havárii považují případy technických poruch a závad zařízení k zachycování, skladování, dopravě a odkládání látek uvedených v odstavci 2, pokud takovému vniknutí předcházejí.~~

(2) Za havárii se vždy považuje zhoršení nebo závažné ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod ropnými látkami, zvláště nebezpečnými závadnými látkami, prioritními nebezpečnými látkami, popřípadě radioaktivními látkami a radioaktivními odpady, nebo zhoršení nebo ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod v chráněné oblasti přirozené akumulace vod nebo v ochranném pásmu vodního zdroje.

(3) Havárií mimořádného rozsahu je havárie, při níž došlo k mimořádně závažnému zhoršení jakosti povrchových vod, zejména havárie, kdy

a) došlo ke značnému úniku závadné látky,

b) došlo k významnému úhynu ryb nebo dalších vodních živočichů,

c) došlo k poškození vodního ekosystému vyžadujícímu následné provedení opatření k nápravě ve značném rozsahu,

d) zhoršená jakost vody způsobená havárií může ohrozit zásobování pitnou vodou, nebo

e) jsou ohroženy životy nebo zdraví lidí nebo hrozí značná škoda podle trestního zákoníku.

(4) Havárie mimořádného rozsahu se vždy považuje za mimořádnou událost podle zákona o integrovaném záchranném systému³⁵.

(5) Za součást havárie se považují rovněž související technické poruchy a závady zařízení k zachycování, skladování, likvidaci, dopravě nebo odkládání závadných látek, které vlastní havárii předcházely.

§ 41

Povinnosti při havárii

~~(1) Ten, kdo způsobil havárii (dále jen "původce havárie"), je povinen činit bezprostřední opatření k odstraňování příčin a následků havárie. Přitom se řídí havarijním plánem, popřípadě pokyny vodoprávního úřadu a České inspekce životního prostředí.~~

~~(2) Kdo způsobil nebo zjistí havárii, je povinen ji neprodleně hlásit Hasičskému záchrannému sboru České republiky nebo jednotkám požární ochrany nebo Policii České republiky, případně správci povodí.~~

~~(3) Hasičský záchranný sbor České republiky, Policie České republiky a správce povodí jsou povinni neprodleně informovat o jim nahlášené havárii příslušný vodoprávní úřad a Českou inspekci životního prostředí, která bude o havárii, k níž došlo v ochranných pásmech přírodních léčivých zdrojů a zdrojů přírodních minerálních vod a na povrchových vodách využívaných podle § 34, informovat též Ministerstvo zdravotnictví. Řízení prací při zneškodňování havárií přísluší vodoprávnímu úřadu, který o havárii neprodleně informuje správce povodí.~~

~~(4) Dojde-li k havárii mimořádného rozsahu, která může závažným způsobem ohrozit životy nebo zdraví lidí nebo způsobit značné škody na majetku, platí při zabraňování škodlivým následkům havárie přiměřeně ustanovení o ochraně před povodněmi.~~

~~(5) Původce havárie je povinen na výzvu orgánů uvedených v odstavci 3 při provádění opatření při odstraňování příčin a následků havárie s těmito orgány spolupracovat.~~

~~(6) Osoby, které se zúčastnily zneškodňování havárie, jsou povinny poskytnout České inspekci životního prostředí potřebné údaje, pokud si jejich poskytnutí vyžádá, a Hasičskému záchrannému sboru České republiky.~~

(1) Ten, kdo způsobil havárii (dále jen „původce havárie“) nebo zjistí havárii, je povinen ji neprodleně hlásit Hasičskému záchrannému sboru České republiky.

(2) Původce havárie je povinen činit bezprostřední opatření k odstraňování příčin a následků havárie (dále jen „zneškodňování havárie“). Přitom se řídí schváleným havarijním plánem, popřípadě pokyny vodoprávního úřadu příslušného podle místa havárie nebo Hasičského záchranného sboru České republiky. Za místo havárie se považuje místo vzniku havárie nebo, není-li místo vzniku havárie známo, místo, kde byla havárie poprvé zjištěna.

(3) Hasičský záchranný sbor České republiky je povinen neprodleně informovat o jemu nahlášené havárii vodoprávní úřad příslušný podle místa havárie, správce povodí a Českou inspekci životního prostředí. Dojde-li k havárii v ochranném pásmu přírodního léčivého zdroje nebo zdroje přírodních minerálních vod nebo na povrchových vodách využívaných ke koupání podle § 34, informuje Česká inspekce životního prostředí neprodleně Ministerstvo zdravotnictví. Dojde-li při havárii k ohrožení nebo znečištění zdroje pitné vody, informuje vodoprávní úřad příslušný podle místa havárie neprodleně příslušného provozovatele vodohospodářské infrastruktury.

(4) Řízení prací při zneškodňování havárie, s výjimkou havárie mimořádného rozsahu, přísluší vodoprávnímu úřadu příslušnému podle místa havárie. V případě havárie mimořádného rozsahu přísluší řízení záchranných a likvidačních prací při zneškodňování havárie Hasičskému záchrannému sboru České republiky. Pokud nelze situaci bezodkladně projednat s vodoprávním úřadem nebo nelze jednoznačně určit, zda jde o havárii mimořádného rozsahu, postupuje se podle věty druhé. Při zneškodňování havárie mimořádného rozsahu spolupracuje s Hasičským záchranným sborem České republiky vodoprávní úřad příslušný podle místa havárie.

(5) Šetření příčin havárie přísluší vodoprávnímu úřadu příslušnému podle místa havárie. Při šetření příčin havárie si vodoprávní úřad může vyžádat součinnost České inspekce životního prostředí, správce vodního toku, správce povodí a Policie České republiky.

(6) Původce havárie je povinen na výzvu orgánů a osob uvedených v odstavci 3 při provádění opatření při zneškodňování havárie s těmito orgány a osobami spolupracovat.

(7) Osoby, které se zúčastnily zneškodňování havárie, jsou povinny poskytnout potřebné údaje Hasičskému záchrannému sboru České republiky, vodoprávnímu úřadu příslušnému podle místa havárie a České inspekci životního prostředí, pokud si jejich poskytnutí vyžádá.

(7) (8) Ministerstvo životního prostředí stanoví vyhláškou způsob a rozsah hlášení havárií, jejich zneškodňování a odstraňování jejich škodlivých následků.

§ 42

Opatření k nápravě

(1) ~~K odstranění následků nedovoleného vypouštění odpadních vod, nedovoleného nakládání se závadnými látkami nebo havárií (dále jen "závadný stav") uloží vodoprávní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí tomu, kdo porušil povinnost k ochraně povrchových nebo podzemních vod nebo původci havárie (dále jen "původce závadného stavu"), povinnost provést opatření k nápravě závadného stavu (dále jen "opatření k nápravě"), popřípadě též opatření k zajištění náhradního odběru vod, pokud to vyžaduje povaha věci. K odstranění následků nedovoleného vypouštění odpadních vod, nedovoleného nakládání se závadnými látkami nebo havárií (dále jen „závadný stav“) se uloží tomu, kdo porušil povinnost k ochraně povrchových nebo podzemních vod nebo původci havárie (dále jen „původce závadného stavu“) povinnost provést opatření k nápravě spočívající v odstranění následků závadného stavu, popřípadě též v zajištění náhradního odběru vod, pokud to vyžaduje povaha věci. Opatření k nápravě ukládá vodoprávní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí, s výjimkou opatření k nápravě závadného stavu způsobeného havárií, které ukládá pouze vodoprávní úřad příslušný podle místa havárie, který si za tímto účelem může vyžádat součinnost~~

České inspekce životního prostředí. Náklady na provedení opatření k nápravě nese ten, jemuž bylo opatření k nápravě uloženo. Pokud ten, komu byla uložena opatření, je neplní a hrozí nebezpečí z prodlení, zabezpečí opatření k nápravě vodoprávní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí na jeho náklady. Pokud k havárii došlo v důsledku zásahu Hasičského záchranného sboru České republiky nebo jednotek požární ochrany, nepovažují se za původce havárie, jestliže k zásahu použili přiměřených prostředků.

(2) Vodoprávní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí uloží podle potřeby opatření k nápravě nabyvateli majetku získaného způsobem uvedeným ve zvláštním zákoně,²²⁾ který není původcem závadného stavu, ale k jehož majetku takto získanému je závadný stav vázán. Takto postupuje vodoprávní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí v případě, že nabyvatel tohoto majetku jej získal s vědomím ekologické zátěže a byla-li s ním o tom uzavřena zvláštní smlouva nebo byla-li mu poskytnuta sleva z kupní ceny z důvodu závadného stavu, jenž je předmětem opatření k nápravě. Tímto způsobem postupuje vodoprávní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí i v případě, existuje-li dosud původce závadného stavu. Exekuci rozhodnutí vydaného podle tohoto ustanovení nelze zahájit, nařídit nebo provést.

(3) Povinnosti plynoucí z opatření k nápravě uloženího původci závadného stavu nebo nabyvateli majetku podle odstavce 2 přecházejí na jejich právní nástupce.

(4) Nelze-li opatření k nápravě uložit podle odstavců 1 až 3 a hrozí-li závažné ohrožení nebo znečištění povrchových nebo podzemních vod, zabezpečí nezbytná opatření k nápravě příslušný vodoprávní úřad z vlastního podnětu nebo z podnětu České inspekce životního prostředí. Může k tomuto účelu uložit provedení opatření k nápravě právnické osobě nebo fyzické osobě podnikající podle zvláštních právních předpisů,²³⁾ **nebo podnikající fyzické osobě**, která je k provedení opatření k nápravě odborně a technicky způsobilá. Účastníkem řízení o uložení opatření je jen tato osoba; odvolání proti tomuto rozhodnutí nemá odkladný účinek. ~~K tomuto účelu zřizuje kraj v rámci svého rozpočtu zvláštní účet ročně doplňovaný do výše 10 000 000 Kč.~~ **K účelu úhrady plateb za provedená opatření k nápravě zřizuje kraj v rámci svého rozpočtu zvláštní účet ročně doplňovaný do výše 10 000 000 Kč. Obec s rozšířenou působností, jejíž úřad plní funkci vodoprávního úřadu, který provedení opatření k nápravě uložil, požádá příslušný kraj o úhradu platby za provedené opatření k nápravě. Příslušný kraj zašle bez zbytečného odkladu peněžní prostředky v požadované výši obci s rozšířenou působností, která je zašle osobě, která opatření k nápravě provedla.**

(5) Ze zvláštního účtu kraje zřízeného podle odstavce 4 lze hradit rovněž náhradu nákladů na nápravná opatření k nápravě ekologické újmy na povrchových nebo podzemních vodách podle zákona o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů^{23a)}. Příslušný kraj zašle tyto prostředky příslušnému orgánu podle zákona o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů bez zbytečného odkladu na základě jeho žádosti.

(6) Vlastníci majetku, na němž závadný stav vázne nebo jejichž majetku je nutno použít při odstranění závadného stavu a kteří nejsou těmi, jimž bylo opatření k nápravě uloženo, jsou povinni strpět provedení opatření k nápravě uloženího nebo nařízeného vodoprávním úřadem. Za tím účelem jsou povinni umožnit vstup, popřípadě vjezd na své pozemky a stavby a strpět omezení obvyklého užívání svých pozemků a staveb.

(7) Pro vstup, popřípadě vjezd do staveb a zařízení ozbrojených sil České republiky, Policie České republiky, Bezpečnostní informační služby a Vězeňské služby České republiky platí zvláštní právní předpisy.²⁴⁾

(8) Jestliže se uložená opatření k nápravě dotýkají cizích pozemků nebo staveb, je třeba co nejvíce šetřit práv vlastníků dotčených pozemků a staveb; vstup, popřípadě vjezd a zamýšlená omezení obvyklého užívání pozemků nebo staveb je třeba jim předem oznámit, nehrozí-li nebezpečí z prodlení. Po dokončení opatření k nápravě jsou ti, jimž byla opatření k nápravě uložena, povinni na své náklady uvést pozemky nebo stavby do předchozího stavu, pokud se s jejich vlastníky nedohodli jinak; jsou-li opatření k nápravě prováděna na základě rozhodnutí vodoprávního úřadu podle odstavce 4, hradí tyto náklady příslušná obec, a to z prostředků státu.

(9) Náhradu za majetkovou újmu nebo omezení vzniklá vlastníkům při provádění opatření k nápravě na jejich pozemcích nebo stavbách hradí ten, jemuž bylo opatření k nápravě uloženo. V případě uvedeném v odstavci 4 hradí tuto náhradu příslušný vodoprávní úřad. Právo na náhradu musí být uplatněno u toho, jemuž bylo opatření k nápravě uloženo, nebo u příslušného vodoprávního úřadu do 6 měsíců od jeho vzniku, jinak zaniká. Tímto ustanovením není dotčeno právo na náhradu škody.

§ 59

Povinnosti vlastníků vodních děl

(1) Vlastník vodního díla je povinen

a) dodržovat podmínky a povinnosti, za kterých bylo vodní dílo povoleno a uvedeno do provozu, zejména dodržovat provozní řád a schválený manipulační řád, neprodleně oznamovat vodoprávnímu úřadu změny mající vliv na obsah **provozního řádu vodního díla pro čištění odpadních vod s povoleným množstvím vypouštěných odpadních vod větším než 6 000 m³/rok nebo** manipulačního řádu a předkládat vodoprávnímu úřadu ke schválení návrh na úpravu manipulačního řádu tak, aby byl v souladu s komplexním manipulačním řádem podle § 47 odst. 4 písm. g); náležitosti manipulačních a provozních řádů stanoví Ministerstvo zemědělství vyhláškou,

b) udržovat vodní dílo v řádném stavu tak, aby nedocházelo k ohrožování bezpečnosti osob, majetku a jiných chráněných zájmů,

c) provádět na vlastní náklad u vodního díla technickobezpečnostní dohled, pokud tomuto dohledu vodní dílo podléhá,

d) provádět na svůj náklad opatření, která mu vodoprávní úřad uloží k odstranění závad zjištěných na vodním díle, zejména při vodoprávním dozoru,

e) dbát pokynů správce vodního toku v případě mimořádných situací na dotčeném vodním toku,

f) odstraňovat předměty a hmoty zachycené či ulpělé na vodních dílech a nakládat s nimi podle zvláštního zákona,³²⁾

g) osadit na vodním díle cejch, vodní značku nebo vodočet, umožnit průběžný přenos dat o průtocích ve vodním toku nebo zajistit zvláštní úpravu přelivu nebo výpusti podle rozhodnutí vodoprávního úřadu,

h) osadit na vodním díle plavební znaky,

i) u vodního díla sloužícího ke vzdouvání vody ve vodním toku udržovat na vlastní náklad v řádném stavu dno a břehy v oblasti vzdutí a starat se v něm o plynulý průtok vody, zejména odstraňovat nánosy a překážky, a je-li to technicky možné a ekonomicky únosné, vytvářet podmínky pro migraci vodních živočichů, nejde-li o stavby,

j) odstraňovat náletové dřeviny z hrází sloužících k ochraně před povodněmi, ke vzdouvání vody nebo k akumulaci vody; na tyto povinnosti se s výjimkou ochrany památných stromů, zvláště chráněných druhů rostlin, zvláště chráněných živočichů a volně žijících ptáků, nevztahuje zákon o ochraně přírody a krajiny^{14a}). Před jejich odstraněním, není-li nebezpečí z prodlení, je vlastník vodního díla povinen oznámit svůj záměr orgánu ochrany přírody.

~~(2) Vodoprávní úřad může uložit vlastníkovi vodního díla zpracovat a předložit mu ke schválení manipulační řád vodního díla; může též stanovit podmínky, za kterých rozhodnutí o schválení vydá, a lhůtu k předložení nebo k předloženému manipulačnímu řádu uložit provést doplnění nebo jiné úpravy. Dále může uložit provést změnu schváleného manipulačního řádu vodního díla a jeho předložení ke schválení. Manipulační řád schvaluje vodoprávní úřad na časově omezenou dobu.~~

(2) Vodoprávní úřad může uložit vlastníkovi vodního díla zpracovat a předložit mu ke schválení provozní řád vodního díla pro čištění odpadních vod s povoleným množstvím vypouštěných odpadních vod větším než 6 000 m³/rok nebo manipulační řád vodního díla; může též stanovit podmínky, za kterých rozhodnutí o schválení vydá, a lhůtu k předložení nebo k předloženému provoznímu nebo manipulačnímu řádu uložit provést doplnění nebo jiné úpravy. Dále může uložit provést změnu schváleného provozního nebo manipulačního řádu vodního díla a jeho předložení ke schválení. Provozní nebo manipulační řád schvaluje vodoprávní úřad na časově omezenou dobu.

(3) Ve výjimečných případech může stavební úřad uložit nebo povolit vlastníkovi vodního díla mimořádnou manipulaci na vodním díle nad rámec schváleného manipulačního řádu. V takovém případě nevzniká vlastníkovi vodního díla povinnost náhrady oprávněnému k nakládání s vodami v tomto díle za to, že nemůže nakládat s vodami v maximálním povoleném množství a s určitými vlastnostmi.

(4) Vyžaduje-li to veřejný zájem a jestliže ten, kdo je k tomu povinen, tyto povinnosti řádně neplní a nezjednal-li nápravu ve stanovené lhůtě, vodoprávní úřad může rozhodnout, že jiná osoba přejímá na dobu nezbytné potřeby provoz nebo údržbu vodních děl. Tento provoz a údržbu obstarává určená osoba na náklady toho, kdo byl povinen tyto povinnosti plnit; není-li taková osoba, nese tyto náklady stát.

(5) Na odstraňování překážek pro migraci vodních živočichů ve vodním toku způsobených vodními díly vybudovanými před účinností tohoto zákona se podílí stát.

Krajské úřady

(1) Do působnosti krajských úřadů patří

- a) uplatňovat stanoviska k zásadám územního rozvoje a k územním plánům obcí s rozšířenou působností,
- b) vyjadřovat se podle § 18 tohoto zákona ke stavbám, pokud rozhodujícím způsobem ovlivňují nakládání s vodami, ochranu vod nebo ochranu proti povodním a pokud si to vyhradí,
- c) rozhodovat ve věcech hraničních vod, s výjimkou opatření vydávaných při stavu nedostatku vody podle § 87k odst. 1, po projednání s Ministerstvem zemědělství a Ministerstvem životního prostředí; má-li takové rozhodnutí vliv na průběh, povahu nebo vyznačení státní hranice, rozhodovat po projednání i s Ministerstvem vnitra; týká-li se takové rozhodnutí přírodních minerálních vod a přírodních léčivých zdrojů v blízkosti státních hranic podle zvláštního zákona²⁾, rozhodovat po projednání i s Ministerstvem zdravotnictví; za hraniční vody se považují povrchové, popřípadě podzemní vody vymezené v mezinárodních smlouvách, kterými je Česká republika vázána⁴⁴⁾,
- d) činit za mimořádné situace, zejména při nedostatku vody a při haváriích, opatření, a to v případech přesahujících území správního obvodu obce s rozšířenou působností nebo možnosti obecního úřadu obce s rozšířenou působností; **v případě mimořádné situace přesahující území správního obvodu jednoho kraje činí opatření ten z krajských úřadů, v jehož správním obvodu mimořádná situace vznikla nebo, není-li známo místo vzniku mimořádné situace, činí opatření ten z krajských úřadů, jehož správní obvod je mimořádnou situací nejvíce zasažen,**
- e) spolupracovat s ústředními vodoprávními úřady a správci povodí při pořizování plánů dílčích povodí a jejich plnění. Krajské úřady si mohou pro zajištění spolupráce na plánech dílčích povodí a při provádění kontroly plnění plánů dílčích povodí vyžádat spolupráci odborných subjektů, subjektů sledujících jakost a zdravotní nezávadnost vod, orgánů ochrany přírody, sdružení občanů působících na úsecích ochrany životního prostředí, rybářství, vlastníků a provozovatelů vodovodů a kanalizací a popřípadě dalších orgánů,
- f) rozhodovat o výjimce podle § 23a odst. 8 a ukládat opatření, která stanoví ve veřejném zájmu programy opatření podle § 26 odst. 4,
- g) stanovovat způsob a podmínky vypouštění důlních vod do vod povrchových nebo podzemních a znečištěných vod a průsaků z úložných míst do povrchových vod,
- h) povolovat nakládání s vodami k využívání energetického potenciálu podle § 8 odst. 1 písm. a) bodu 3 na významných vodních tocích v případech, kdy si to vyhradí,
- i) povolovat vypouštění odpadních vod do vod povrchových ze zdrojů znečištění o velikosti 10 000 ekvivalentních obyvatel nebo více,
- j) povolovat vypouštění odpadních vod z těžby a zpracování uranových rud a jaderných elektráren a odpadních vod s obsahem zvlášť nebezpečných závadných nebo nebezpečných závadných látek podle přílohy č. 1 do vod povrchových a vypouštění odpadních vod s obsahem zvlášť nebezpečné závadné látky nebo prioritní nebezpečné látky do kanalizace (§

16) s výjimkou případů, kdy je instalováno zařízení s dostatečnou účinností podle § 16 odst. 5,

k) povolovat čerpání znečištěných podzemních vod za účelem snížení jejich znečištění a jejich následné vypouštění do těchto vod, popřípadě do vod povrchových [§ 8 odst. 1 písm. e)],

l) povolovat vzdouvání a akumulaci povrchových vod v nádržích s celkovým objemem nad 1 000 000 m³ nebo s výškou vzduší nad 10 m ode dna základové výpusti,

m) stanovovat na návrh správce povodí rozsah záplavových území významných vodních toků a jejich aktivní zóny, ukládat správci povodí zpracování takového návrhu a stanovovat v těchto záplavových územích omezující podmínky podle § 67 odst. 3,

n) rozhodovat v pochybnostech o tom, zda se jedná o povrchové nebo podzemní vody, o jaké nakládání s vodami se jedná nebo zda se jedná o odpadní vody,

o) rozhodovat v pochybnostech o tom, zda jde o vodní tok podle § 43 odst. 2, jakož i o tom, že vodním tokem jsou i jiné povrchové vody než uvedené v odstavci 1,

p) vydávat vyjádření podle § 18 v případech, kdy jim přísluší vydávat povolení nebo souhlas,

q) povolovat výjimky při použití závadných látek (§ 39 odst. 7) a povolovat nakládání s vodami za účelem chovu ryb nebo vodní drůbeže, popřípadě jiných živočichů, pokud vodoprávní úřad stanovuje v povolení podmínky pro použití závadných látek,

r) stanovovat ochranná pásma vodních zdrojů, v případě, že do jeho působnosti patří povolovat nakládání s vodami z nich,

s) schvalovat **provozní a** manipulační řády vodních děl, která povoluje, včetně mimořádných manipulací na nich a komplexní manipulační řády, v případě, že do jeho působnosti patří povolení k nakládání s vodami alespoň pro jedno z vodních děl, na něž se komplexní manipulační řád bude vztahovat,

t) vyžadovat od vlastníků (správců) vodních děl I. až III. kategorie, kterým byla uložena povinnost zajistit provádění technicko-bezpečnostního dohledu, zpracování údajů o parametrech možné zvláštní povodně, zejména charakteristiky průtokových vln a rozsah ohroženého území, a jejich poskytnutí příslušným povodňovým orgánům, orgánům krizového řízení a složkám integrovaného záchranného systému,

u) rozhodovat v pochybnostech o rozsahu povinností a oprávnění podle § 53.

(2) Krajské úřady jsou dotčenými orgány podle § 104 odst. 9 a vydávají závazné stanovisko ve věcech týkajících se jejich působnosti.

§ 112

Česká inspekce životního prostředí

(1) České inspekci životního prostředí přísluší

a) v rámci vodoprávního dozoru kontrolovat, jak podnikající fyzické nebo právnické osoby dodržují povinnosti stanovené tímto zákonem nebo uložené podle tohoto zákona jí nebo vodoprávními úřady na úseku

1. nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami,
2. ochrany uvedených vod včetně jejich ochrany při provozování plavby,
3. havárií ohrožujících jakost těchto vod,
4. vodních děl určených ke zneškodňování znečištění v odpadních vodách nebo k jejich vypouštění do vod povrchových nebo podzemních nebo do kanalizací,
5. ochrany vodních poměrů a vodních zdrojů,
6. uvádění vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních do souladu s požadavky zákona v případech vyžadujících zvláštní pozornost,
 - b) ukládat odstranění a nápravu zjištěných nedostatků, jejich příčin a škodlivých následků, zjistí-li porušení povinností na úsecích uvedených ~~pod písmenem a)~~ **v písmeni a) bodech 1, 2 nebo 4 až 6,**
 - c) nařídit v oblasti, ve které jí přísluší vykonávat kontrolu, zastavení výroby nebo jiné činnosti, pokud velmi závažným způsobem ohrožuje veřejný zájem a životní prostředí, až do doby odstranění nedostatků, popřípadě jejich příčin,
 - d) spolupracovat s vodoprávními úřady a Státním fondem životního prostředí České republiky,
 - e) vést centrální evidenci havárií podle § 40 a násl.,
 - f) kontrolovat dodržování ustanovení o poplatcích za vypouštění odpadních vod do vod povrchových znečišťovateli,
 - g) provádět kontrolní zjišťování jakosti a množství vypouštěných odpadních vod včetně zjišťování zdrojů znečišťování,
 - h) rozhodovat v pochybnostech o tom, zda jde o čištěné odpadní vody pro účely výpočtu poplatku za vypouštění odpadních vod do vod povrchových,
 - i) plnit další úkoly podle tohoto zákona.

(2) Na řízení vedená Českou inspekcí životního prostředí podle tohoto zákona se vztahují, připouští-li to povaha těchto řízení, ustanovení § 115.

§ 115

Vodoprávní řízení

(1) Pokud tento zákon nestanoví jinak, postupují vodoprávní úřady při řízení o věcech upravených vodním zákonem podle stavebního zákona,⁴⁾ jde-li o rozhodování týkající se vodních děl a vodohospodářských úprav.

(2) Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí vyhláškou stanoví, ve kterých případech a které doklady je třeba předložit k žádosti o rozhodnutí, stanovení ochranného pásma vodního zdroje, jakož i obsahové náležitosti žádosti a jejich příloh a náležitosti rozhodnutí, opatření obecné povahy, souhlasů, vyjádření a závazných stanovisek, v souladu s tímto zákonem. Nejvyšší stavební úřad stanoví prováděcím právním

předpisem, ve kterých případech a které doklady je třeba předložit k žádosti o rozhodnutí o povolení záměru vodního díla, o vydání kolaudačního rozhodnutí vodního díla, o stanovení ochranného pásma vodního díla.

(3) V případech, kdy může rozhodnutí vodoprávního úřadu ovlivnit vodní poměry v územních obvodech několika obcí, oznámí vodoprávní úřad termín a předmět ústního jednání veřejnou vyhláškou i u těchto obecních úřadů.

(4) Účastníkem řízení jsou též obce, v jejichž územním obvodu může dojít rozhodnutím vodoprávního úřadu k ovlivnění vodních poměrů nebo životního prostředí, pokud tento zákon nestanoví jinak.

(5) Účastníkem řízení je též správce vodního toku v případech, kdy se řízení dotýká vodního toku.

(6) Právnícká osoba soukromého práva, jejímž předmětem činnosti je podle zakladatelského právního jednání ochrana životního prostředí nebo veřejného zdraví, a jejíž hlavní činností není podnikání nebo jiná výtěžná činnost, a která vznikla alespoň 3 roky před dnem oznámení o zahájení řízení podle tohoto zákona nebo kterou podporuje svými podpisy nejméně 200 osob na podporující listině, může požádat vodoprávní úřad, aby ji informoval o zahajovaných správních řízeních, v nichž mohou být dotčeny zájmy chráněné tímto zákonem. Na podporující listině uvede každá osoba své jméno, příjmení, datum narození a adresu místa pobytu a připojí vlastnoruční podpis.

(7) Právnícká osoba podle odstavce 5 je účastníkem řízení, s výjimkou řízení navazujících na posuzování vlivů na životní prostředí podle § 3 písm. g) zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, pokud do 8 dnů ode dne sdělení informace podle odstavce 5 písemně oznámí svou účast v řízení vodoprávnímu úřadu. Dnem sdělení informace o zahájení řízení se rozumí den doručení jejího písemného vyhotovení právnické osobě nebo první den jejího zveřejnění na úřední desce vodoprávního úřadu.

(8) Vodoprávní úřad v písemnosti, kterou nařizuje termín a předmět ústního jednání, upozorní účastníky řízení a dotčené orgány nejméně 10 dnů před ústním jednáním, že závazná stanoviska a námítky, popřípadě důkazy, mohou uplatnit nejpozději při ústním jednání, jinak k nim nebude přihlédnuto. Upustí-li vodoprávní úřad od ústního jednání, určí lhůtu, která nesmí být kratší než 10 dnů, do kdy mohou dotčené orgány uplatnit závazná stanoviska a účastníci řízení své námítky, popřípadě důkazy. O určení lhůty se nevydává usnesení. Jde-li o rozhodování týkající se vodních děl, postupuje se podle stavebního zákona.

(9) V případě řízení navazujícího na posuzování vlivů na životní prostředí podle § 3 písm. g) zákona o posuzování vlivů na životní prostředí se jedná o řízení s velkým počtem účastníků. Konání veřejného ústního jednání se oznamuje veřejnou vyhláškou, která musí být vyvěšena nejméně 30 dnů předem. Každý může nejpozději při veřejném ústním jednání uplatnit své připomínky, jinak se k nim nepřihlíží. Upustí-li vodoprávní úřad od ústního jednání, oznámí zahájení řízení veřejnou vyhláškou, ve které určí lhůtu, která nesmí být kratší než 30 dnů od vyvěšení vyhlášky, do kdy může každý uplatnit své připomínky. K později uplatněným připomínkám se nepřihlíží.

(10) Ovlivní-li rozhodnutí vodní poměry nebo jakost vod v obvodu působnosti jiného vodoprávního úřadu nebo leží-li vodní dílo, o němž se rozhoduje, zčásti v územním obvodu

jiného vodoprávního úřadu, rozhodne věcně a místně příslušný vodoprávní úřad po projednání s těmi vodoprávními úřady, jejichž územních obvodů se rozhodnutí týká.

(11) V jednoduchých věcech, zejména lze-li rozhodnout na podkladě dokladů předložených účastníky vodoprávního řízení, rozhodne vodoprávní úřad bezodkladně; ustanovení § 36 a 47 správního řádu se nepoužijí, a jde-li o řízení z moci úřední, rozhodnutí může být prvním úkonem v řízení. V ostatních případech rozhodne nejdéle do 60 dnů od zahájení vodoprávního řízení; ve zvlášť složitých případech nejdéle do 3 měsíců.

(12) Vyskytnou-li se nové rozhodné skutečnosti, může vodoprávní úřad v novém vodoprávním řízení měnit, popřípadě rušit i jiná svá rozhodnutí vydaná v souvislosti s povolením, které bylo změněno nebo zrušeno.

(13) Náklady na znalecké posudky, kterých je třeba ve vodoprávním řízení zahájeném z podnětu žadatele o povolení, popřípadě souhlas podle tohoto zákona, hradí žadatel.

(14) Na vydání, změnu, zrušení nebo zánik jiného rozhodnutí vodoprávního úřadu než povolení k nakládání s vodami se použijí ustanovení § 12 a 13 obdobně.

(15) Účastníkem řízení o povolení k odběru podzemní vody je žadatel a dále osoby podle odstavců 4 a 6. Účastníky řízení o určení správce drobného vodního toku nebo jeho zrušení jsou žadatel, dosavadní správce drobného vodního toku, správce povodí a obce, jejichž územím drobný vodní tok protéká. K vydání rozhodnutí se vyjadřují příslušné vodoprávní úřady (§ 106 odst. 1).

(16) Při ukládání opatření k nápravě nedostatků zjištěných při vodoprávním dozoru, jejichž rozsah nelze stanovit bez předchozích průzkumů nebo předchozího zpracování odborných podkladů, lze uložit samostatně provedení těchto průzkumů, popřípadě zpracování uvedených podkladů a podle jejich výsledků vydávat samostatně potřebná rozhodnutí k nápravě. Je-li v rozhodnutí o opatření k nápravě uloženo nakládat s vodami způsobem, k němuž je jinak potřeba povolení podle § 8, toto povolení se již nevydává. V případě, kdy se po právní moci rozhodnutí o opatření k nápravě vyskytnou nové rozhodné skutečnosti, lze vydat nové rozhodnutí o opatření k nápravě.

(17) Manipulační řád vodního díla a **provozní řád vodního díla pro čištění odpadních vod s povoleným množstvím vypouštěných odpadních vod větším než 6 000 m³/rok** schvaluje vodoprávní úřad rozhodnutím.

(18) Zasahuje-li vodní dílo nebo činnost do správních obvodů několika vodoprávních nebo stavebních úřadů, je k řízení příslušný ten vodoprávní nebo stavební úřad, v jehož správním obvodu leží rozhodující část tohoto vodního díla nebo v jehož správním obvodu se má vykonat rozhodující část činnosti. Činností se rozumí nakládání s vodami, činnosti uvedené v § 14 a další činnosti podle zákona včetně záměrů, k nimž vydává vodoprávní úřad závazné stanovisko nebo vyjádření podle § 18. Místně příslušným vodoprávním úřadem pro stanovení ochranných pásem vodního zdroje je vodoprávní úřad, v jehož správním obvodu se vodní zdroj nachází. Místně příslušným stavebním úřadem pro stanovení ochranných pásem vodního díla je stavební úřad, v jehož správním obvodu leží vodní dílo.

(19) Po dobu projednávání případu ve zvláštních orgánech zřízených podle mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána, lhůty pro vydání rozhodnutí neběží.

(20) Ve správních řízeních vedených podle § 8 odst. 1 písm. a) bodů 1, 2, 3 a 5, § 8 odst. 1 písm. b) bodů 1, 3 a 5, § 14 odst. 1 písm. b), d), e) a f), nejde-li o záměr povolovaný podle stavebního zákona, posuzuje vodoprávní úřad možnost zhoršení stavu nebo ekologického potenciálu útvary povrchové vody nebo stavu útvary podzemní vody nebo nemožnost dosažení dobrého stavu nebo dobrého ekologického potenciálu útvary povrchové vody nebo dobrého stavu útvary podzemní vody. Dojde-li k závěru, že provedení záměru může vést ke zhoršení stavu nebo ekologického potenciálu útvary povrchové vody nebo zhoršení stavu útvary podzemní vody nebo znemožnění dosažení dobrého stavu nebo dobrého ekologického potenciálu útvary povrchové vody nebo dobrého stavu útvary podzemní vody, řízení přeruší a upozorní žadatele, že bez výjimky podle § 23a odst. 8 není možné záměr povolit ani provést.

(21) Žádost o vydání povolení, souhlasu nebo vyjádření v případě vodního díla vyžadujícího povolení záměru podle stavebního zákona lze podat prostřednictvím portálu stavebníka podle stavebního zákona.

§ 116

(1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

- a) nedodrží rozhodnutí nebo opatření obecné povahy vydané za účelem úpravy, omezení nebo zákazu obecného nakládání s povrchovými vodami podle § 6 odst. 4,
- b) nakládá s povrchovými nebo podzemními vodami podle § 8 odst. 1 bez povolení k nakládání s vodami,
- c) provede činnost podle § 14 odst. 1 bez povolení vodoprávního úřadu nebo v rozporu s ním,
- d) v rozporu s § 16 odst. 1 nebo 2 vypustí bez povolení vodoprávního úřadu do kanalizace odpadní vody s obsahem zvláště nebezpečné závadné látky nebo prioritní nebezpečné látky,
- e) provede stavbu, zařízení nebo činnost podle § 17 odst. 1 bez souhlasu vodoprávního úřadu nebo v rozporu s ním,
- f) poruší zákaz podle § 28 odst. 2,
- g) poruší zákaz podle § 30 odst. 7 nebo 8,
- h) neprovede technické opatření nebo užívá pozemky nebo stavby v rozporu s opatřením obecné povahy podle § 30 odst. 10,
- i) nedodrží akční program ve zranitelné oblasti podle § 33 odst. 2,
- j) vypustí ryby nebo jiné vodní živočichy nepůvodních, geneticky nevhodných nebo neprověřených populací přirozených druhů do vodního toku nebo vodní nádrže v rozporu s § 35 odst. 3,
- k) nepředloží doklady o odvozu odpadních vod podle § 38 odst. 8,
- l) v rozporu s § 39 odst. 1 neučiní při zacházení se závadnými látkami přiměřená opatření, aby nevníkly do povrchových nebo podzemních vod, a ohrozí tak jejich prostředí,

- m) poruší zákaz mytí motorového vozidla nebo provozního mechanismu podle § 39 odst. 9,
- n) poruší zákaz podle § 46 odst. 1 nebo 2,
- o) poruší zákaz podle § 58 odst. 1 nebo omezení podle odst. 3,
- p) nesplní povinnost k zajištění ochrany před povodněmi podle § 63 odst. 3,
- q) poruší zákaz činností v aktivní zóně záplavového území podle § 67 odst. 2,
- r) v rozporu s § 87k odst. 1 nesplní povinnost uloženou opatřením komise pro sucho při stavu nedostatku vody,
- s) neposkytne orgánu pro sucho informace podle § 87l odst. 2,
- t) nakládá s vodami v rozporu s rozhodnutím nebo opatřením obecné povahy podle § 109 odst. 1 nebo neprovede opatření uložené podle § 109 odst. 2, nebo
- u) nesplní opatření uložené podle § 110 odst. 1.

(2) Za přešupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu

- a) do 20 000 Kč, jde-li o přešupek podle písmene a), g), k), m), o), p), q) nebo s),
- b) do 50 000 Kč, jde-li o přešupek podle písmene i), j), n), r), t) nebo u),
- c) do 100 000 Kč, jde-li o přešupek podle písmene b), c), d), e), f) nebo h), nebo
- d) do 500 000 Kč, jde-li o přešupek podle písmene l).

(3) Za přešupek podle odstavce 1 písm. b) spáchaný odběrem povrchových vod bez povolení k nakládání s vodami se uloží pokuta ve výši násobku sazby 40 Kč za 1 m³ nedovoleně odebraných povrchových vod a celkového množství těchto vod, nejvýše však ve výši 500 000 Kč.

(4) Za přešupek podle odstavce 1 písm. b) spáchaný odběrem podzemních vod bez povolení k nakládání s vodami se uloží pokuta ve výši násobku sazby 70 Kč za 1 m³ nedovoleně odebraných podzemních vod a celkového množství těchto vod, nejvýše však ve výši 500 000 Kč.

(5) Za přešupek podle odstavce 1 písm. b) spáchaný vypouštěním odpadních vod s obsahem nebezpečných závadných látek do vod povrchových nebo podzemních bez povolení k nakládání s vodami lze uložit pokutu do 500 000 Kč.

~~(5)~~ (6) Pokutu za přešupek spáchaný nedovoleným odběrem povrchových nebo podzemních vod lze stanovit nejvýše za období 3 let předcházejících dni, kdy byl nedovolený odběr vody zjištěn. Sazbu pokuty podle odstavce 3 nebo 4 lze snížit, jsou-li pro to důvody zvláštního zřetele hodné. Pokuta podle odstavce 3 nebo 4 však nesmí být vyměřena v sazbě nižší než 10 Kč za 1 m³ nedovoleně odebraných povrchových vod nebo v sazbě nižší než 15 Kč za 1 m³ nedovoleně odebraných podzemních vod.

~~(6)~~ (7) Nelze-li stanovit množství povrchových nebo podzemních vod odebraných bez povolení k nakládání s vodami nebo v rozporu s ním, stanoví orgán ukládající pokutu množství odebrané vody podle směrných čísel roční potřeby vody podle vyhlášky, kterou se provádí zákon o vodovodech a kanalizacích^{44a}). Není-li možné množství odebrané vody

stanovit takovým postupem, stanoví je orgán ukládající pokutu odhadem; přitom vychází z účelu použití odebrané vody a místních podmínek.

§ 119

Porušení povinností vlastníků a stavebníků vodních děl

- (1) Fyzická osoba se jako vlastník nebo stavebník vodního díla dopustí přestupku tím, že
- a) neudrzuje vodní dílo v řádném stavu podle § 59 odst. 1 písm. b), nebo
 - b) neprovádí technickobezpečnostní dohled podle § 59 odst. 1 písm. c).
- (2) Fyzická osoba se jako vlastník nebo stavebník vodního díla I. až IV. kategorie dopustí přestupku tím, že nesplní některou z povinností při provádění technickobezpečnostního dohledu podle § 62 odst. 4 a 5.
- (3) Fyzická osoba se jako vlastník nebo stavebník vodního díla I. nebo II. kategorie dopustí přestupku tím, že neprojednává provedení zabezpečovacích prací s osobou pověřenou prováděním technickobezpečnostního dohledu podle § 75 odst. 3.
- (4) Fyzická osoba se jako vlastník vodního díla dopustí přestupku tím, že
- a) provozuje vodní dílo v rozporu s § 59 odst. 1 písm. a),
 - b) nepředloží vodoprávnímu úřadu ke schválení návrh na úpravu manipulačního řádu podle § 59 odst. 1 písm. a),
 - c) nedbá pokynů správce vodního toku v případě mimořádných situací na dotčeném vodním toku podle § 59 odst. 1 písm. e),
 - d) neodstraní předměty nebo hmoty ulpělé na vodním díle podle § 59 odst. 1 písm. f),
 - e) neosadí cejch, vodní značku nebo vodočet nebo neumožní průběžný přenos dat o průtocích ve vodním toku nebo nezajistí zvláštní úpravu přelivu nebo výpusti podle § 59 odst. 1 písm. g),
 - f) neosadí plavební znaky podle § 59 odst. 1 písm. h),
 - g) nezpracuje či nepředloží ke schválení manipulační **nebo provozní** řád vodního díla nebo návrh na jeho doplnění, změnu nebo úpravu podle § 59 odst. 3, nebo
 - h) nesplní povinnost v ochraně před povodněmi podle § 84.
- (5) Fyzická osoba se jako vlastník hráze sloužící ochraně před povodněmi, vzdouvání nebo akumulaci povrchových vod dopustí přestupku tím, že neodstraní náletové dřeviny podle § 59 odst. 1 písm. j).
- (6) Fyzická osoba se jako vlastník vodního díla sloužícího ke vzdouvání vody dopustí přestupku tím, že
- a) neudrzuje v řádném stavu dno a břehy vodního toku a nevytváří podmínky pro migraci vodních živočichů, nejde-li o stavbu podle § 59 odst. 1 písm. i), nebo

b) neoznámí nebezpečí zvláštní povodně nebo nevaruje v případě nebezpečí z prodlení bezprostředně ohrožené fyzické nebo právnické osoby podle § 73 odst. 3.

(7) Za přešupek lze uložit pokutu

- a) do 20 000 Kč, jde-li o přešupek podle odstavce 2 nebo odstavce 4 písm. f), g), h),
- b) do 100 000 Kč, jde-li o přešupek podle odstavce 4 písm. b), c), d), e), odstavce 5 nebo odstavce 6 písm. a),
- c) do 500 000 Kč, jde-li o přešupek podle odstavce 1 písm. b), odstavce 3, nebo
- d) do 1 000 000 Kč, jde-li o přešupek podle odstavce 1 písm. a), odstavce 4 písm. a) nebo odstavce 6 písm. b).

§ 122

Porušení povinností při zacházení se závadnými látkami

(1) Fyzická osoba, která je držitelem povolení k vypouštění odpadních vod s obsahem zvlášť nebezpečné závadné látky nebo prioritní nebezpečné látky do kanalizace, se dopustí přešupku tím, že

- a) vypustí odpadní vody s obsahem zvlášť nebezpečné závadné látky nebo prioritní nebezpečné látky do kanalizace v rozporu s povolením vodoprávního úřadu podle § 16 odst. 1 nebo 2, nebo
- b) v rozporu s rozhodnutím vodoprávního úřadu podle § 16 odst. 4 neměří objem vypouštěných odpadních vod nebo míru jejich znečištění zvlášť nebezpečnými závadnými látkami nebo prioritními nebezpečnými látkami nebo výsledky měření nepředá.

(2) Fyzická osoba, která zachází se závadnými látkami ve větším rozsahu nebo zacházení s nimi je spojeno se zvýšeným nebezpečím pro povrchové nebo podzemní vody, se dopustí přešupku tím, že

- a) zachází s nimi bez schváleného havarijního plánu podle § 39 odst. 2 písm. a), nebo
- b) nevede nebo neuchovává záznamy o provedených opatřeních podle § 39 odst. 2 písm. b).

(3) Fyzická osoba, která zachází se zvlášť nebezpečnými závadnými látkami nebo nebezpečnými závadnými látkami nebo zachází se závadnými látkami ve větším rozsahu nebo zacházení s nimi je spojeno se zvýšeným nebezpečím, se dopustí přešupku tím, že nesplní některou z povinností podle § 39 odst. 4.

(4) Fyzická osoba, která zachází se zvlášť nebezpečnými závadnými látkami, se dopustí přešupku tím, že nevede záznamy nebo neposkytne informace podle § 39 odst. 6.

(5) Fyzická osoba se dopustí přešupku tím, že jedná v rozporu s výjimkou podle § 39 odst. 7.

(6) Fyzická osoba se dopustí přešupku tím, že přikrmuje ryby krmivy rostlinného původu v rozporu s § 39 odst. 12.

(7) Za přešupek lze uložit pokutu

- a) do 5 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 6,
- b) do 20 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 5,
- c) do 50 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1, ~~odstavce 2 písm. b) nebo odstavce 4 nebo odstavce 2 písm. b)~~; je-li přestupek podle odstavce 1 spáchán vypuštěním odpadní vody s obsahem zvláště nebezpečné závadné látky nebo prioritní nebezpečné látky do kanalizace, lze uložit pokutu do 500 000 Kč,
- d) do 100 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 4,**
- ~~d) e)~~ **e) do 200 000 Kč 500 000 Kč**, jde-li o přestupek podle odstavce 2 písm. a), nebo
- ~~e) f)~~ **f) do 500 000 Kč 1 000 000 Kč**, jde-li o přestupek podle odstavce 3.

~~(8) Při stanovení výše pokuty za přestupek podle odstavce 1 přihlédne orgán ukládající pokutu zejména k okolnostem, za nichž k nedovolenému nakládání došlo, k tomu, jak se fyzická osoba přičinila o odstranění nebo zmírnění škodlivých následků, k množství a charakteru uniklé látky, k místu, kde k vlastnímu ohrožení došlo, k množství a charakteru závadné látky, která pronikla do povrchových nebo podzemních vod, ke škodlivým následkům a možnostem jejich odstranění a k vlivu závadné látky na jakost těchto vod a ke stupni ochrany dotčeného území.~~

§ 123

Porušení povinností při haváriích

- ~~(1) Fyzická osoba se jako původce havárie dopustí přestupku tím, že~~
- ~~a) neučiní bezprostřední opatření k odstranění příčin nebo následků havárie nebo se při jejím odstraňování neřídí schváleným havarijním plánem nebo pokyny vodoprávního úřadu nebo České inspekce životního prostředí podle § 41 odst. 1,~~
 - ~~b) neohlásí neprodleně havárii podle § 41 odst. 2, nebo~~
 - ~~c) nevyhoví výzvě ke spolupráci při provádění opatření k odstranění příčin nebo následků havárie podle § 41 odst. 5.~~

(1) Fyzická osoba se jako původce havárie dopustí přestupku tím, že

- a) neohlásí neprodleně havárii podle § 41 odst. 1,**
- b) neučiní bezprostřední opatření ke zneškodňování havárie nebo se při zneškodňování havárie neřídí schváleným havarijním plánem nebo pokyny vodoprávního úřadu nebo Hasičského záchranného sboru České republiky podle § 41 odst. 2, nebo**
- c) nevyhoví výzvě ke spolupráci při provádění opatření ke zneškodňování havárie podle § 41 odst. 6.**

(2) Fyzická osoba se při havárii dopustí přestupku tím, že

a) neohlásí neprodleně havárii, kterou zjistila podle § 41 odst. 2 1,

b) neposkytne vyžádané údaje o havárii podle § 41 odst. 67, nebo

c) jako osoba, které bylo uloženo opatření k nápravě, neuvede pozemek nebo stavbu, kterou bylo nutno použít při odstraňování závadného stavu, do předchozího stavu podle § 42 odst. 8.

(3) Za přestupek lze uložit pokutu

a) do 50000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 2 písm. b),

b) do 100000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. c) nebo odstavce 2 písm. a), c), nebo

c) do 500000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. a) a b).

§ 125a

(1) Právnícká nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

a) nedodrží rozhodnutí nebo opatření obecné povahy vydané za účelem úpravy, omezení nebo zákazu obecného nakládání s povrchovými vodami podle § 6 odst. 4,

b) nakládá s povrchovými nebo podzemními vodami podle § 8 odst. 1 bez povolení k nakládání s vodami,

c) provede činnost podle § 14 odst. 1 bez povolení vodoprávního úřadu nebo v rozporu s ním,

d) v rozporu s § 16 odst. 1 nebo 2 vypustí bez povolení vodoprávního úřadu do kanalizace odpadní vody s obsahem zvlášť nebezpečné závadné látky nebo prioritní nebezpečné látky,

e) provede stavbu, zařízení nebo činnost podle § 17 odst. 1 bez souhlasu vodoprávního úřadu nebo v rozporu s ním,

f) poruší zákaz podle § 28 odst. 2,

g) poruší zákaz podle § 30 odst. 7 nebo 8,

h) neprovede technické opatření nebo užívá pozemky nebo stavby v rozporu s opatřením obecné povahy podle § 30 odst. 10,

i) nedodrží akční program ve zranitelné oblasti podle § 33 odst. 2,

j) vypustí ryby nebo jiné vodní živočichy nepůvodních, geneticky nevhodných nebo neprověřených populací přirozených druhů do vodního toku nebo vodní nádrže v rozporu s § 35 odst. 3,

k) vypustí důlní vody do vod povrchových nebo podzemních v rozporu s § 38 odst. 5,

l) nepředloží doklady o odvozu odpadních vod podle § 38 odst. 8,

- m) v rozporu s § 39 odst. 1 neučiní při zacházení se závadnými látkami přiměřená opatření, aby nevnikly do povrchových nebo podzemních vod, a ohrozí tak jejich prostředí,
- n) poruší zákaz mytí motorového vozidla nebo provozního mechanismu podle § 39 odst. 9,
- o) poruší zákaz podle § 46 odst. 1,
- p) poruší zákaz podle § 58 odst. 1 nebo omezení podle § 58 odst. 3,
- q) nesplní povinnost k zajištění ochrany před povodněmi podle § 63 odst. 3,
- r) poruší zákaz činností v aktivní zóně záplavového území podle § 67 odst. 2,
- s) v rozporu s § 87k odst. 1 nesplní povinnost uloženou opatřením komise pro sucho při stavu nedostatku vody,
- t) neposkytne orgánu pro sucho informace podle § 87l odst. 2,
- u) vypustí důlní vody bez splnění podmínek stanovených vodoprávním úřadem nebo v rozporu s nimi,
- v) nakládá s vodami v rozporu s rozhodnutím nebo opatřením obecné povahy podle § 109 odst. 1 nebo neprovede opatření uložené podle § 109 odst. 2, nebo
- w) nesplní opatření uložené podle § 110 odst. 1 nebo § 112 odst. 1 písm. b).

(2) Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu

- a) do 20 000 Kč, jde-li o přestupek podle písmene a), g), p) nebo q),
- b) do 50 000 Kč, jde-li o přestupek podle písmene t),
- c) do 100 000 Kč, jde-li o přestupek podle písmene f), i), j), k), l), n), r), s) nebo v),
- d) do 500 000 Kč, jde-li o přestupek podle písmene b), c), e), h), o) nebo w),
- e) do 1 000 000 Kč, jde-li o přestupek podle písmene m) nebo u), nebo
- f) do 5 000 000 Kč, jde-li o přestupek podle písmene d).

(3) Za přestupek podle odstavce 1 písm. b) spáchaný vypouštěním odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních bez povolení k nakládání s vodami lze uložit pokutu do 5 000 000 Kč.

(4) Za přestupek podle odst. 1 písm. b) spáchaný vypouštěním odpadních vod s obsahem nebezpečných závadných látek do vod povrchových nebo podzemních bez povolení k nakládání s vodami lze uložit pokutu do 25 000 000 Kč.

~~(4)~~ **(5)** Za přestupek podle odstavce 1 písm. b) spáchaný odběrem povrchových vod bez povolení k nakládání s vodami lze uložit pokutu ve výši násobku sazby 40 Kč za 1 m³ nedovoleně odebraných povrchových vod a celkového množství těchto vod, nejvýše však ve výši 10 000 000 Kč.

~~(7)~~ **(6)** Za přestupek podle odstavce 1 písm. b) spáchaný odběrem podzemních vod bez povolení k nakládání s vodami lze uložit pokutu ve výši násobku sazby 70 Kč za 1 m³ nedovoleně odebraných podzemních vod a celkového množství těchto vod, nejvýše však ve výši 10 000 000 Kč.

~~(6)~~ **(7)** Pokutu za přešupek spáchaný nedovoleným odběrem povrchových nebo podzemních vod lze stanovit nejvýše za období 3 let předcházejících dni, kdy byl nedovolený odběr vody zjištěn. Sazbu pokuty podle odstavce 4 nebo 5 lze snížit, jsou-li pro to důvody zvláštního zřetele hodné. Pokuta podle odstavce 4 nebo 5 však nesmí být vyměřena v sazbě nižší než 10 Kč za 1 m³ nedovoleně odebraných povrchových vod nebo v sazbě nižší než 15 Kč za 1 m³ nedovoleně odebraných podzemních vod.

~~(7)~~ **(8)** Nelze-li stanovit množství povrchových nebo podzemních vod odebraných bez povolení k nakládání s vodami nebo v rozporu s ním, stanoví orgán ukládající pokutu množství odebrané vody podle směrných čísel roční potřeby vody podle vyhlášky, kterou se provádí zákon o vodovodech a kanalizacích^{44a}). Není-li možné množství odebrané vody stanovit takovým postupem, stanoví je orgán ukládající pokutu odhadem; přitom vychází z účelu použití odebrané vody a místních podmínek.

§ 125c

Porušení jiných povinností při nakládání s vodami

(1) Právníká nebo podnikající fyzická osoba se jako oprávněný dopustí přešupku tím, že

- a) nakládá s povrchovými nebo podzemními vodami podle § 8 v rozporu s povolením k nakládání s vodami,
- b) nezměří množství povrchových nebo podzemních vod podle § 10 odst. 1 nebo 2, anebo nepředá údaje příslušnému správci povodí podle § 22 odst. 2, nebo
- c) v rozporu s § 38 odst. 6 nezměří objem vypouštěných odpadních vod nebo míru jejich znečištění nebo výsledek měření nepředá vodoprávnímu úřadu.

(2) Právníká nebo podnikající fyzická osoba se jako nabyvatel práv a povinností vyplývajících z povolení k nakládání s vodami, s výjimkou povolení k odběru povrchových nebo podzemních vod nepřesahující 6000 m³ ročně nebo 500 m³ měsíčně, dopustí přešupku tím, že neoznámí podle § 11 odst. 1 přechod pozemku nebo stavby, s nimiž je povolení k nakládání s vodami spojeno.

(3) Právníká nebo podnikající fyzická osoba se jako osoba provádějící odvoz odpadních vod akumulovaných v bezodtokové jímce dopustí přešupku tím, že nevydá tomu, kdo tyto vody akumuluje, doklad podle § 38 odst. 8.

(4) Právníká nebo podnikající fyzická osoba se jako ten, kdo vypouští odpadní vody do vod povrchových, dopustí přešupku tím, že

- a) neumožní odborně způsobilým osobám podle § 103 odst. 5 vstup do prostorů, kde se nachází kontrolovaný zdroj znečišťování, nebo nezajistí podmínky pro provedení kontroly včetně poskytnutí podkladů nezbytných pro provedení kontroly, nebo
- b) neumožní pracovníkům kontrolní laboratoře podle § 103a odst. 5 vstup do prostorů, kde se nachází zdroj znečišťování, nebo nezajistí podmínky k odběru vzorků ze všech výpustí kontrolovaného zdroje znečištění.

(5) Za přešupek lze uložit pokutu

- a) do 5 000 Kč, jde-li o přešupek podle odstavce 2,

b) do 50 000 Kč, jde-li o přešupek podle odstavce 1 písm. b) nebo c) anebo odstavce 3 nebo 4, nebo

c) do 500 000 Kč, jde-li o přešupek podle odstavce 1 písm. a).

(6) Za přešupek podle odstavce 1 písm. a) spáchaný vypouštěním odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních v rozporu s povolením k nakládání s vodami lze uložit pokutu do 5 000 000 Kč.

(7) Za přešupek podle odst. 1 písm. a) spáchaný vypouštěním odpadních vod s obsahem nebezpečných závadných látek do vod povrchových nebo podzemních v rozporu s povolením k nakládání s vodami lze uložit pokutu do 25 000 000 Kč.

~~(7)~~ (8) Za přešupek podle odstavce 1 písm. a) spáchaný odběrem povrchových vod v rozporu s povolením k nakládání s vodami lze uložit pokutu ve výši stanovené podle § 125a odst. 4. Ustanovení § 125a odst. 6 a 7 se použijí obdobně.

~~(8)~~ (9) Za přešupek podle odstavce 1 písm. a) spáchaný odběrem podzemních vod v rozporu s povolením k nakládání s vodami lze uložit pokutu ve výši stanovené podle § 125a odst. 5. Ustanovení § 125a odst. 6 a 7 se použijí obdobně.

§ 125d

Porušení povinností vlastníků a stavebníků vodních děl

(1) Právníká nebo podnikající fyzická osoba se jako vlastník nebo stavebník vodního díla dopustí přešupku tím, že neudrzuje vodní dílo v řádném stavu podle § 59 odst. 1 písm. b).

(2) Právníká nebo podnikající fyzická osoba se jako vlastník nebo stavebník vodního díla I. až IV. kategorie dopustí přešupku tím, že neprovádí technickobezpečnostní dohled podle § 59 odst. 1 písm. c).

(3) Právníká nebo podnikající fyzická osoba se jako vlastník nebo stavebník vodního díla I. až IV. kategorie dopustí přešupku tím, že nesplní některou z povinností při provádění technickobezpečnostního dohledu podle § 62 odst. 4 a 5.

(4) Právníká nebo podnikající fyzická osoba se jako vlastník nebo stavebník vodního díla I. nebo II. kategorie dopustí přešupku tím, že neprojednává provedení zabezpečovacích prací s osobou pověřenou prováděním technickobezpečnostního dohledu podle § 75 odst. 3.

(5) Právníká nebo podnikající fyzická osoba se jako vlastník vodního díla dopustí přešupku tím, že

a) provozuje vodní dílo v rozporu s § 59 odst. 1 písm. a),

b) nepředloží vodoprávnímu úřadu ke schválení návrh na úpravu manipulačního řádu podle § 59 odst. 1 písm. a),

c) nedbá pokynů správce vodního toku v případě mimořádných situací na dotčeném vodním toku podle § 59 odst. 1 písm. e),

- d) neodstraní předměty nebo hmoty ulpělé na vodním díle podle § 59 odst. 1 písm. f),
- e) neosadí cejch, vodní značku nebo vodočet nebo neumožní průběžný přenos dat o průtocích ve vodním toku nebo nezajistí zvláštní úpravu přelivu nebo výpusti podle § 59 odst. 1 písm. g),
- f) neosadí plavební znaky podle § 59 odst. 1 písm. h),
- g) nezpracuje či nepředloží ke schválení manipulační **nebo provozní** řád vodního díla nebo návrh na jeho doplnění, změnu nebo úpravu podle § 59 odst. 3, nebo
- h) nesplní povinnost v ochraně před povodněmi podle § 84.

(6) Právnícká nebo podnikající fyzická osoba se jako vlastník hráze sloužící ochraně před povodněmi, vzdouvání nebo akumulaci povrchových vod dopustí přestupku tím, že neodstraní náletové dřeviny podle § 59 odst. 1 písm. j).

(7) Právnícká nebo podnikající fyzická osoba se jako vlastník vodního díla sloužícího ke vzdouvání vody dopustí přestupku tím, že

- a) neudrží v řádném stavu dno a břehy vodního toku a nevytváří podmínky pro migraci vodních živočichů, nejde-li o stavbu podle § 59 odst. 1 písm. i), nebo
- b) neoznámí nebezpečí zvláštní povodně, nebo nevaruje v případě nebezpečí z prodlení bezprostředně ohrožené fyzické nebo právnícké osoby podle § 73 odst. 3.

(8) Za přestupek lze uložit pokutu

- a) do 20 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 3 nebo odstavce 5 písm. f), g),
- b) do 100 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 5 písm. b), c), d), e), odstavce 6, nebo odstavce 7 písm. a),
- c) do 500 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 2 nebo odstavce 4, nebo
- d) do 1 000 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1, odstavce 5 písm. a) nebo odstavce 7 písm. b).

§ 125g

Porušení povinností při zacházení se závadnými látkami

(1) Právnícká nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem povolení k vypouštění odpadních vod s obsahem zvlášť nebezpečné závadné látky nebo prioritní nebezpečné látky do kanalizace, se dopustí přestupku tím, že

- a) vypustí odpadní vody s obsahem zvlášť nebezpečné závadné látky nebo prioritní nebezpečné látky do kanalizace v rozporu s povolením vodoprávního úřadu podle § 16 odst. 1 nebo 2,
- b) v rozporu s rozhodnutím vodoprávního úřadu podle § 16 odst. 4 neměří objem vypouštěných odpadních vod nebo míru jejich znečištění zvlášť nebezpečnými závadnými látkami nebo prioritními nebezpečnými látkami nebo výsledky měření nepředá.

(2) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která zachází se závadnými látkami ve větším rozsahu nebo zacházení s nimi je spojeno se zvýšeným nebezpečím pro povrchové nebo podzemní vody, se dopustí přestupku tím, že

- a) zachází s nimi bez schváleného havarijního plánu podle § 39 odst. 2 písm. a), nebo
- b) nevede nebo neuchovává záznamy o provedených opatřeních podle § 39 odst. 2 písm. b).

(3) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která zachází se zvláště nebezpečnými závadnými látkami nebo nebezpečnými závadnými látkami nebo zachází se závadnými látkami ve větším rozsahu nebo zacházení s nimi je spojeno se zvýšeným nebezpečím, se dopustí přestupku tím, že nesplní některou z povinností podle § 39 odst. 4.

(4) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která zachází se zvláště nebezpečnými závadnými látkami, se dopustí přestupku tím, že nevede záznamy nebo neposkytne informace podle § 39 odst. 6.

(5) Právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že jedná v rozporu s výjimkou podle § 39 odst. 7.

(6) Právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že přikrmuje ryby krmivly rostlinného původu v rozporu s § 39 odst. 12.

~~(7) Za přestupek lze uložit pokutu~~

- ~~a) do 30 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 6,~~
- ~~b) do 50 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 5,~~
- ~~c) do 100 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. b), odstavce 2 písm. b) nebo odstavce 4,~~
- ~~d) do 500 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 2 písm. a),~~
- ~~e) do 1 000 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 3, nebo~~
- ~~f) do 5 000 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. a).~~

(7) Za přestupek lze uložit pokutu

- a) do 30 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 6,**
- b) do 50 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 5,**
- c) do 100 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. b) nebo odstavce 2 písm. b),**
- d) do 500 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 4,**
- e) do 2 000 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 2 písm. a), nebo**
- f) do 5 000 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. a) nebo odstavce 3.**

~~(8) Při stanovení výše pokuty za přestupek podle odstavce 1 přihlídně orgán ukládající pokutu zejména k okolnostem, za nichž k nedovolenému nakládání došlo, k tomu, jak se právnická nebo podnikající fyzická osoba přičinila o odstranění nebo zmírnění škodlivých~~

následků, k množství a charakteru uniklé látky, k místu, kde k vlastnímu ohrožení došlo, k množství a charakteru závadné látky, která pronikla do povrchových nebo podzemních vod, ke škodlivým následkům a možnostem jejich odstranění a k vlivu závadné látky na jakost těchto vod a ke stupni ochrany dotčeného území.

§ 125h

Porušení povinností při haváriích

(1) Právnická nebo podnikající fyzická osoba se jako původce havárie dopustí přestupku tím, že

a) neučiní bezprostřední opatření k odstranění příčin nebo následků havárie nebo se při jejím odstraňování neřídí schváleným havarijním plánem nebo pokyny vodoprávního úřadu nebo České inspekce životního prostředí podle § 41 odst. 1,

b) neohlásí neprodleně havárii podle § 41 odst. 2, nebo

c) nevyhoví výzvě ke spolupráci při provádění opatření k odstranění příčin nebo následků havárie podle § 41 odst. 5.

(2) Právnická nebo podnikající fyzická osoba se při havárii dopustí přestupku tím, že

a) neohlásí neprodleně havárii, kterou zjistila podle § 41 odst. 2,

b) neposkytne vyžádané údaje o havárii podle § 41 odst. 6, nebo

c) jako osoba, které bylo uloženo opatření k nápravě, neuvede pozemek nebo stavbu, kterou bylo nutno použít při odstraňování závadného stavu, do předchozího stavu podle § 42 odst. 8.

(3) Za přestupek lze uložit pokutu

a) do 50000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 2 písm. b),

b) do 100000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. c) nebo odstavce 2 písm. a), c), nebo

c) do 500000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. a) a b).

§ 125h

Porušení povinností při haváriích

(1) Právnická nebo podnikající fyzická osoba se jako původce havárie dopustí přestupku tím, že

a) způsobí havárii podle § 40, nejde-li o havárii způsobenou únikem provozních kapalin po dopravní nehodě na pozemní komunikaci,

b) neohlásí neprodleně havárii podle § 41 odst. 1,

c) neučiní bezprostřední opatření ke zneškodňování havárie nebo se při zneškodňování havárie neřídí schváleným havarijním plánem nebo pokyny

vodoprávního úřadu nebo Hasičského záchranného sboru České republiky podle § 41 odst. 2, nebo

d) nevyhoví výzvě ke spolupráci při provádění opatření ke zneškodňování havárie podle § 41 odst. 6.

(2) Právnická nebo podnikající fyzická osoba se při havárii dopustí přestupku tím, že

- a) neohlásí neprodleně havárii, kterou zjistila podle § 41 odst. 1,
- b) neposkytne vyžádané údaje o havárii podle § 41 odst. 7, nebo
- c) jako osoba, které bylo uloženo opatření k nápravě, neuvede pozemek nebo stavbu, kterou bylo nutno použít při odstraňování závadného stavu, do předchozího stavu podle § 42 odst. 8.

(3) Za přestupek lze uložit pokutu

- a) do 50 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 2 písm. b),
- b) do 100 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. d) nebo odstavce 2 písm. a) a c),
- c) do 1 000 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. a),
- d) do 2 000 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. c), nebo
- e) do 5 000 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. b).

Společná ustanovení k přestupkům

§ 125l

(1) Česká inspekce životního prostředí nebo vodoprávní úřad může upustit od uložení správního trestu také tehdy, jestliže pachatel přestupku přijme faktická opatření k odstranění následků porušení povinnosti, jakož i opatření zamezující dalšímu ohrožování nebo znečišťování podzemních nebo povrchových vod, a uložení správního trestu by vzhledem k nákladům na učiněná opatření vedlo k nepřiměřené tvrdosti.

(2) Sazba pokuty za přestupek podle tohoto zákona se zvyšuje na dvojnásobek, nejvýše však na částku 20000000 Kč, jestliže je týž přestupek spáchán opakovaně. **V případě přestupků podle § 125a odst. 4 a § 125c odst. 7 se podle věty první nepostupuje.** Přestupek je spáchán opakovaně, pokud ode dne, kdy rozhodnutí o uložení pokuty za týž přestupek nabylo právní moci, neuplynul 1 rok.

(3) Při stanovení výše pokuty za přestupek spáchaný vypouštěním odpadních vod bez povolení k nakládání s vodami nebo v rozporu s ním, přihledne orgán ukládající pokutu zejména k míře překročení podmínek povolení k vypouštění těchto vod, k míře ovlivnění jakosti povrchových nebo podzemních vod a jejímu lokálnímu rozsahu, ke stupni ochrany dotčeného území a k příčině nedovoleného vypouštění vod.

(4) Přestupek podle § 125j projednává Česká inspekce životního prostředí. Správní přestupky podle § 117 odst. 2 a § 125b odst. 1 písm. d) a e) projednává Státní plavební správa. Ostatní přestupky podle tohoto zákona projednává v rozsahu své působnosti vodoprávní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí. Pokutu za přestupek podle § 117 odst. 2 písm. b) může příkazem na místě uložit Státní plavební správa a orgán Policie České republiky. Přestupek projedná ten z příslušných správních orgánů, který dříve zahájil řízení, nebo bylo-li řízení zahájeno v týž den, tak vodoprávní úřad nebo Státní plavební správa.

(5) Za porušení povinností stanovených stavebními předpisy a týkajícími se vodních děl ukládají v rozsahu své působnosti vodoprávní úřady pokuty podle zvláštního zákona.

(6) Pokuty uložené Českou inspekcí životního prostředí obcím a Státní plavební správou jsou příjmem Státního fondu životního prostředí. Ostatní pokuty uložené Českou inspekcí životního prostředí jsou z 50 % příjmem rozpočtu obce, v jejímž územním obvodu byl přestupek spáchán, a z 50 % příjmem Státního fondu životního prostředí České republiky.

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA Z HODNOCENÍ DOPADŮ REGULACE

**k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně
některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů**

Ministerstvo životního prostředí

2022

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA Z HODNOCENÍ DOPADŮ REGULACE

SHRUTÍ ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY RIA

1. Základní identifikační údaje

Název návrhu zákona: Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů	
Zpracovatel / zástupce předkladatele: Ministerstvo životního prostředí	Předpokládaný termín nabytí účinnosti, v případě dělené účinnosti rozved'te prvním dnem druhého kalendářního měsíce následujícího po jeho vyhlášení, s výjimkou ustanovení čl. I bodů 9, 10, 12, 14 a 16, která nabývají účinnosti dnem 1. července 2023.
Implementace práva EU: Ne	
2. Cíl návrhu zákona	
Cílem novely je: <ul style="list-style-type: none">- v případě vzniku havárie mimořádného rozsahu na vodním toku zlepšit součinnost jednotlivých zasahujících orgánů podílejících se na zneškodňování této havárie a specifikovat rozdělení jejich kompetencí- minimalizovat riziko vzniku havárií ČOV a kontinuálního znečištění vodních toků kontaminanty a nutrienty z odpadních vod z důvodu neodpovídajících či nevhodně zpracovaných provozních řádů ČOV- stanovení odpovídající výše sankcí za přestupky v souvislosti s haváriemi, nakládáním s vodami a nakládáním se závadnými látkami, aby se zvýšil preventivní účinek těchto sankčních ustanovení a snížilo se riziko vědomého protiprávního jednání	
3. Agregované dopady návrhu zákona	
3.1 Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty: <i>Ano</i>	
Odstraňování následků havárie <ul style="list-style-type: none">- Řízení záchranných a likvidačních prací při zneškodňování havárií mimořádného rozsahu se přesouvá na HZS ČR, s nímž spolupracuje vodoprávní úřad. Změna kompetencí nenavýší náklady na státní rozpočet, spíše legislativně ukotvuje současný stav, HZS ČR se vždy účastní odstraňování havárií (viz kap. 2.1.3).	
3.2 Dopady na mezinárodní konkurenceschopnost ČR: <i>Ne</i>	
3.3 Dopady na podnikatelské prostředí: <i>Ano</i>	
Provozní řád vodního díla pro čištění odpadních vod	

- Pro ČOV s povoleným množstvím vypouštěných odpadních vod nad 6 000 m³/rok schvalování provozního řádu vodoprávním úřadem, pokud bude vyžadováno vodoprávním úřadem – navýšení administrativní zátěže o cca 340 Kč/ČOV, tzn. celkové navýšení administrativní zátěže max. cca 100 tis. Kč/rok, v případě, že by byly schvalovány všechny provozní řády; z dostupných údajů nelze odhadnout kolik provozních řádů bude opravdu schvalováno vodoprávními úřady ani rozložení administrativní zátěže v jednotlivých letech (viz kap. 2.2.3)
- zvýšení nákladů na zpracování provozního řádu v případě, že provozní řád ČOV neodpovídá požadavkům a provozovatelé by ho museli na základě připomínek přepracovat (viz kap. 2.2.3)

3.4 Dopady na územní samosprávné celky (obce, kraje): *Ano*

Odstraňování následků havárie

- přesun řízení zneškodňování havárie mimořádného rozsahu z vodoprávního úřadu na úrovni KÚ na HZS ČR – zlepšení koordinace zasahujících orgánů, urychlení spolupráce při zásahu na záchranných a likvidačních pracích, minimalizaci dopadů škodlivých následků havárií (viz kap. 2.1.3)
- upřesnění kompetencí KÚ u havárií, jejichž dopady zasahují do více krajů - mírné snížení administrativní zátěže zasažených KÚ tím, že se při odstraňování následků havárie ve svých kompetencích nepřekrývají (viz kap. 2.1.3)

Provozní řád vodního díla pro čištění odpadních vod

- vodoprávní úřady – navýšení administrativní zátěže na schvalování provozních řádů ČOV s povoleným množstvím vypouštěných odpadních vod nad 6 000 m³/rok – max. cca 1, 85 mil. Kč/rok v případě, že by byly schvalovány všechny provozní řády; z dostupných údajů nelze odhadnout kolik provozních řádů bude vodoprávními úřady opravdu schvalováno ani rozložení administrativní zátěže v jednotlivých letech (viz kap. 2.2.3)
- administrativní zátěž obcí v souvislosti se schvalováním provozních řádů ČOV, pokud jsou vlastníkem komunální ČOV (cca 340 Kč/ČOV)

3.5 Sociální dopady: *Ne*

3.6 Dopady na spotřebitele: *Ne*

3.7 Dopady na životní prostředí: *Ano*

Odstraňování následků havárie

- Zlepšení koordinace havarijních prací při odstraňování následků havárií a přesnější vymezení kompetencí jednotlivých orgánů podílejících se na zneškodňování havárie urychlí postup při záchranných a likvidačních pracích. Včasností zásahu se mohou významně snížit dopady následků havárie na poškození vodního ekosystému (zejm. úhyn ryb a dalších vodních živočichů), a také na životy či zdraví lidí z oblastí zasažených havárií (viz kap. 2.1.3)

Provozní řád vodního díla pro čištění odpadních vod

- Možnost schvalování provozního řádu ČOV z úrovně státní správy by mělo zvýšit kvalitativní úroveň zpracování provozních řádů, a tím i snížit riziko vzniku havárií nebo v případě nevhodného procesu čištění odpadních vod riziko kontinuálního znečišťování povrchových vod kontaminanty a nutrienty z odpadních vod (viz kap. 2.2.3)

Sankce za přestupky

- Výrazné navýšení sankcí by mělo snížit riziko vědomého protiprávního jednání, které může ve svém důsledku vést ke vzniku havárií s negativním dopadem na životní prostředí, zejména vodní ekosystémy (viz kap. 2.3.3)

3.8 Dopady ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti žen a mužů: *Ne*

3.9 Dopady na výkon státní statistické služby: *Ne*

3.10 Korupční rizika: *Ne*

Provozní řád vodního díla pro čištění odpadních vod

- Správní řízení, kdy má žadatel zájem na schválení provozního řádu v určité podobě, může představovat korupční riziko spojené s administrací a rozhodováním. Toto riziko je obdobné jako v případě ostatních schvalovacích procesů dle správního řádu a hodnotíme je jako nízké.

Sankce za přestupky

- Navýšení sankcí za přestupky v souvislosti s haváriemi, nakládáním s vodami a nakládáním se závadnými látkami mírně zvyšuje korupční riziko v souvislosti s uložením pokuty, neboť zákon udává pouze maximální možnou výši pokuty a posouzení ohledně konkrétní výše pokuty je do určité míry subjektivní a závislé na závažnosti daného přestupku.

3.11 Dopady na bezpečnost nebo obranu státu: *Ne*

Obsah

Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace.....	1
1 Důvod předložení a cíle.....	5
1.1 Název.....	5
1.2 Definice problému.....	5
1.3 Popis existujícího právního stavu v dané oblasti.....	8
1.4 Identifikace dotčených subjektů.....	9
1.5 Popis cílového stavu.....	9
1.6 Zhodnocení rizika.....	10
2 Jednotlivé novelizační body.....	11
2.1 Odstraňování následků havárie.....	11
2.1.1 Popis cílového stavu.....	11
2.1.2 Návrh variant.....	11
2.1.3 Identifikace nákladů a přínosů variant.....	11
2.1.4 Vyhodnocení nákladů a přínosů variant.....	15
2.1.5 Návrh řešení.....	16
2.2 Provozní řád vodního díla pro čištění odpadních vod.....	16
2.2.1 Popis cílového stavu.....	16
2.2.2 Návrh variant.....	17
2.2.3 Identifikace nákladů a přínosů variant.....	17
2.2.4 Vyhodnocení nákladů a přínosů variant.....	23
2.2.5 Návrh řešení.....	24
2.3 Sankce za přestupky.....	24
2.3.1 Popis cílového stavu.....	24
2.3.2 Návrh variant.....	25
2.3.3 Identifikace a vyhodnocení nákladů a přínosů variant.....	25
2.3.4 Návrh řešení.....	26
2.4 Ostatní zhodnocené dopady novely.....	26
3 Implementace doporučené varianty a vynucování.....	27
4 Přezkum účinnosti regulace.....	28
5 Konzultace a zdroje dat.....	29
6 Seznam použitých zkratk.....	30
7 Kontakt na zpracovatele RIA.....	30

1 Důvod předložení a cíle

1.1 Název

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

1.2 Definice problému

V září roku 2020 došlo na řece Bečvě k havárii mimořádného rozsahu, při níž unikly do řeky ve Valašském Meziříčí dosud přesně neznámé závadné látky, patrně kyanidy, které usmrtily desítky tun ryb na téměř 40 kilometrech toku. Tato havárie není svým rozsahem ojedinělá. K podobné havárii došlo např. v roce 2006 na řece Labi, při které uhynulo mnoho tun ryb na 85 kilometrech vodního toku. Vzhledem k těmto událostem je třeba přijmout patřičná opatření, která budou minimalizovat rizika vzniku obdobných havárií mimořádného rozsahu.

Dosavadní zkušenosti z praxe ukazují, že pro řešení významných havárií, jež mají mimořádný rozsah, a které mohou způsobit mimořádně závažné zhoršení jakosti povrchových, popř. podzemních vod, je stávající úprava kompetencí jednotlivých orgánů nedostatečná a v případě havárií přesahujících území několika krajů rovněž nejasná. Nedostatečné určení kompetencí se rovněž projevilo v případě havárie na řece Bečvě, při níž bylo zasaženo rozsáhlé území vodního toku a současně území několika obcí s rozšířenou působností jakož i území dvou krajů (Zlínského a Olomouckého kraje).

Rovněž se ukazuje, že vodoprávní úřady nejsou k řízení likvidačních prací při haváriích mimořádného rozsahu dostatečně vybaveny, a to zejména personálně, odborně ani materiálně. Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (vodní zákon) ani zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (zákon o IZS) navíc nestanovují přesný postup řešení havárií mimořádného rozsahu, proto je navrženo, aby řízení záchranných a likvidačních prací při zneškodňování mimořádných havárií převzal Hasičský záchranný sbor České republiky (HZS ČR), který bývá při řešení těchto událostí na místě jako první. HZS ČR při tomto spolupracuje s vodoprávním úřadem, který zná nejlépe místní podmínky a vodoprávní úřad si rovněž může vyžádat součinnost České inspekce životního prostředí (ČIŽP) nebo správce vodního toku či povodí.

Zásadním dokumentem pro prevenci havárií je havarijní plán, jímž musí disponovat uživatel závadných látek (§ 39 odst. 2 písm. a) vodního zákona), a jehož dodržování a vedení přesné evidence závadných látek má také zásadní význam při zjišťování příčin a likvidaci následků vzniklých havárií. Další dokument, jehož zpracováním a následným postupem dle tohoto dokumentu, by mělo snížit riziko samotného vzniku havárií, je provozní řád vodních děl pro čištění odpadních vod. Z toho důvodu se navrhuje vrátit zpět do vodního zákona možnost schvalování provozních řádů vodních děl vodoprávními úřady (tato povinnost existovala ve vodním zákoně do jeho novelizace v roce 2010). V současné době však chybí kontrola a schvalování provozního řádu vodního díla vodoprávním úřadem a vlastníci či provozovatelé čistíren odpadních vod (ČOV) si tak zpracované provozní řády schvalují sami, což může mít negativní vliv na dosahované hodnoty na odtoku z ČOV, a tím i na stabilitu procesu čištění, a zároveň se zvyšuje riziko vzniku havárie.

Jako nedostatečná a málo efektivní se jeví rovněž stávající právní úprava sankcí na úseku havárií, nedovoleného vypouštění odpadních vod s obsahem nebezpečných závadných látek a nakládání se (zejména nebezpečnými) závadnými látkami v rozporu s § 39 vodního zákona, kdy maximální výše pokut za vybrané přestupky neplní dostatečně svou preventivní funkci. Aby pokuta za přestupek naplnila svůj účel z hlediska individuální i generální prevence, musí být citelným zásahem do majetkové sféry pachatele (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 4. 2010, čj. 1 As 9/2008-133). Zvýšení sankcí by mělo snížit riziko vědomého protiprávního jednání. Podstatné navýšení sankcí se týká právnických a podnikajících fyzických osob, kde je pravděpodobnost vzniku závažného přestupku daleko vyšší, než v případě fyzických osob.

Statistika počtu havárií

Dle údajů ČIŽP, která dle § 112 odst. 1 písm. e) vede centrální evidenci havárií na vodách, bylo v průměru let 2007 až 2019 evidováno ročně průměrně 180 havárií (viz tabulka 1), které naplnily ve své skutkové podstatě definici havárie dle § 40 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách. Kromě těchto havárií byly ČIŽP nahlášeny další případy, které však nebyly začleněny do centrální evidence havárií, neboť nenaplnily podstatu definice havárie dle § 40 (nedošlo k závažnému zhoršení či ohrožení jakosti vod). Na druhou stranu však dle informací ČIŽP nejsou havárie nahlášeny ČIŽP vždy, i přesto že tato povinnost vyplývá z § 41 odst. 3. Skutečný počet havárií je tedy reálně vyšší.

Tabulka 1 Počty evidovaných havarijních znečištění nebo ohrožení jakosti vod v letech 2007 až 2019

Rok	Celkový počet	z toho na podzemních vodách		z toho ropných	
		počet	%	počet	%
2007	181	6	3,3	101	55,8
2008	136	7	5,1	63	46,3
2009	111	4	3,6	46	41,5
2010	139	6	8,3	45	62,6
2011	181	4	7,2	45	81,5
2012	196	4	2,0	53	27,0
2013	183	2	1,1	47	25,7
2014	178	3	1,7	36	20,2
2015	221	9	4,1	48	21,7
2016	223	10	4,5	72	32,3
2017	206	5	2,4	56	27,2
2018	220	7	3,2	59	26,8
2019	165	3	1,8	34	20,6
Průměr	180	5,4	3,7	54,2	37,6

Pozn. V počtu havárií na podzemních vodách jsou zahrnuty i havárie, které se projevíly současně jak na podzemních, tak i povrchových vodách.

Zdroj: Statistická ročenka životního prostředí 2019 (dle údajů ČIŽP)

Tabulka 2 Hlavní příčiny vzniku havárií v roce 2019

Příčina havárie	Počet	%
Lidský faktor	37	22,4
Technický faktor	18	10,9
Lidský + technický faktor	23	13,9
Přírodní faktor	8	4,8
Nezjištěna	79	48,0

Zdroj: Statistická ročenka životního prostředí 2019 (dle údajů ČIŽP)

Tabulka 3 Rozdělení havárií podle původců v roce 2019

Příslušnost původců dle CZ-NACE	Havárie	
	počet	%
SEKCE A – ZEMĚDĚLSTVÍ, LESNICTVÍ A RYBÁŘSTVÍ	6	3,6
SEKCE C – ZPRACOVATELSKÝ PRŮMYSL	12	7,3
SEKCE D – VÝROBA A ROZVOD ELEKTŘINY, PLYNU, TEPLA A KLIMATIZOVANÉHO VZDUCHU	3	1,8
SEKCE E – ZÁSOBOVÁNÍ VODOU; ČINNOSTI SOUVISEJÍCÍ S ODPADNÍMI VODAMI, ODPADY A SANACEMI	8	4,9
SEKCE F – STAVEBNICTVÍ	2	1,2
SEKCE G – VELKOOBCHOD A MALOOBCHOD; OPRAVY	2	1,2
SEKCE H – DOPRAVA A SKLADOVÁNÍ	55	33,3
Ostatní	8	4,9
Obor původce nelze zařadit – neuvedeno	69	41,8
Celkem	165	100,0

Zdroj: Statistická ročenka životního prostředí 2019 (dle údajů ČIŽP)

Dle statistiky ČIŽP patří mezi nejčastější příčinu vzniku havárií (téměř ve čtvrtině případů) lidský faktor (viz tabulka 2). Nejčastějším původcem dle odvětví (viz tabulka 3) je doprava, a to ve třetině případů.

Tabulka 4 Přehled počtu a procentuálního podílu havárií s nezjištěným původcem, příčinou či uniklou látkou v letech 2016 až 2020

Rok	Havárií celkem	Původce nezjištěn	%	Příčina nezjištěna	%	Nezjištěna uniklá látka	%
2016	223	117	50,2	115	49,4	36	15,4
2017	206	96	46,6	94	45,6	36	17,5
2018	220	97	44,1	86	39,1	18	8,2
2019	165	82	49,7	79	48,0	15	9,1
2020	194	99	51,0	77	39,7	16	8,2
Průměr	204	98	48,3	90	44,4	24	11,7

Zdroj: ČIŽP, Centrální evidence havárií dle vodního zákona

Dle statistiky ČIŽP (viz tabulka 4) není původce havárie znám téměř v polovině případů (48 % v pětiletém průměru), podobně i příčina havárie není zjištěna v necelé polovině případů (44 % v pětiletém průměru) a uniklá látka není zjištěna zhruba v desetíně případů (12 % v pětiletém průměru).

Tabulka 5 Přehled počtu a procentuálního podílu vybraných příčin havárií a úhynu ryb při haváriích v letech 2016 až 2020

Rok	Havárií celkem	Zařízení úniku - ČOV	%	Dopravní nehoda	%	Úhyn ryb	%
2016	233	9	3,9	71	30,5	22	9,4
2017	206	1	0,5	64	31,1	29	14,1
2018	220	9	4,1	64	29,1	31	14,1
2019	165	5	3,0	55	33,3	23	13,9
2020	194	5	2,6	42	21,6	14	7,2
Průměr	204	6	2,8	59	29,1	24	11,7

Zdroj: ČIŽP, Centrální evidence havárií dle vodního zákona

Dle statistiky ČIŽP je doprava příčinou havárií bezmála ve 30 % případů v pětiletém průměru (viz tabulka 5). Havárií způsobených čistírnami odpadních vod (ČOV) je v průměru okolo 6 případů ročně. Úhyn ryb se vyskytuje zhruba u 12 % havárií.

1.3 Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

Právní úprava havárií je obsažena především ve vodním zákoně a v zákoně o IZS, a dále také v zákoně o prevenci závažných havárií (zákon č. 224/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Podle stávající legislativy se na řešení havárií podílí různou měrou tyto subjekty:

- vodoprávní úřady (VPÚ)
- Česká inspekce životního prostředí (dále jen „ČIŽP“)
- složky integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“)
- správce povodí
- Ministerstvo vnitra, hejtman, starosta obce s rozšířenou působností
- Ministerstvo zdravotnictví

Podle § 41 odst. 3 vodního zákona náleží řízení prací při zneškodňování havárie vodoprávnímu úřadu. Tím je obecní úřad obce s rozšířenou působností (dále také „ORP“), popř. krajský úřad (dále také „KÚ“) při tzv. mimořádné situaci, kdy havárie přesáhne území správního obvodu ORP nebo možnosti ORP (dle § 107 odst. 1 písm. d) vodního zákona).

Vodní zákon v § 40 definuje pojem havárie jako mimořádné závažné zhoršení nebo mimořádné závažné ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod ropnými látkami, zvláště nebezpečnými závadnými látkami, popřípadě radioaktivními zářiči a radioaktivními odpady, nebo zhoršení nebo ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod v chráněných oblastech přirozené akumulace vod nebo v ochranných pásmech vodních zdrojů. Dále § 41 specifikuje povinnosti při havárii a **kompetence při zneškodňování havárie**. Vodoprávní úřad, který řídí práce při zneškodňování havárií, o havárii neprodleně

informuje správce povodí. Současný zákon však nerozlišuje „běžnou“ havárii od havárie mimořádného rozsahu. Zákon pouze uvádí, že dojde-li k havárii mimořádného rozsahu, která může závažným způsobem ohrozit životy nebo zdraví lidí nebo způsobit značné škody na majetku, platí při zabraňování škodlivým následkům havárie přiměřeně ustanovení o ochraně před povodněmi.

Jak bylo zmíněno výše, krajské úřady mají v případech přesahujících území správního obvodu ORP nebo možnosti ORP kompetenci činit při haváriích opatření. Chybí však přesnější specifikace postupu v případech, kdy dopady havárie přesahují území kraje.

Dále v současně platném zákonu chybí v § 115 ve výčtu schvalování vodoprávním úřadem **rozhodnutí o provozním řádu vodního díla** pro čištění odpadních vod. Vlastníci či provozovatelé ČOV si zpracovávají a schvalují provozní řády sami, a to libovolně dle aktuální potřeby a bez kontroly vodoprávního úřadu, což může mít negativní vliv na dosahované hodnoty na odtoku z ČOV, a tím i na stabilitu procesu čištění, a zároveň se zvyšuje riziko vzniku havárie.

Dle současného zákona jsou stanoveny poměrně nízké **sankce za přestupky** v souvislosti s haváriemi (§ 125 h), nakládáním s vodami (§ 125a; § 125c) a nakládání se závadnými látkami (§ 125 g). Tím se výrazně snižuje preventivní účinek těchto sankčních ustanovení zákona. Jednání, které je záměrně prováděné v rozporu s tímto zákonem a které může vést ke vzniku havárií, dále neohlášení havárie původcem, ve snaze vyhnout se zodpovědnosti za havárii a likvidaci jejích následků představují vyšší společenskou škodlivost, což je třeba promítnout i do možnosti uložení vyšších sankcí a sazba těchto pokut proto musí být dostatečně odstrašující, aby k tomuto jednání nedocházelo. Podstatné zvýšení horní hranice pokuty je třeba provést zejména u právnických osob a podnikajících fyzických osob. Zároveň je třeba doplnit samotný vznik havárie jako novou skutkovou podstatu pro původce havárie včetně odpovídajících sankcí.

1.4 Identifikace dotčených subjektů

- a) vodoprávní úřady na úrovni KÚ a ORP – vydávání souhlasů s provozním řádem ČOV
- b) vodoprávní úřady na úrovni KÚ – upřesnění kompetencí u havárií mimořádného rozsahu
- c) Hasičský záchranný sbor České republiky (HZS ČR) - řídí záchranné a likvidační práce při zneškodňování havárie mimořádného rozsahu

1.5 Popis cílového stavu

Hlavní princip navrhované právní úpravy spočívá v legislativním nastavení definice a řešení havárií mimořádného rozsahu a zpřísnění sankcí na úseku havárií, nedovoleného vypouštění odpadních vod s obsahem nebezpečných závadných látek a nakládáním se (zejména nebezpečnými) závadnými látkami v rozporu s § 39 vodního zákona. Podstatné navýšení sankcí se týká právnických a podnikajících fyzických osob, kde je pravděpodobnost vzniku závažného přestupku daleko vyšší, než v případě fyzických osob.

K zajištění těchto cílů návrh zákona nově:

- definuje pojem havárie mimořádného rozsahu (§ 40 odst. 3),
- stanoví kompetence HZS ČR pro řízení záchranných a likvidačních prací při havárii mimořádného rozsahu,
- upřesňuje ohlašovací povinnosti při havárii,
- rozlišuje šetření příčin havárie a likvidaci jejích následků (tj. řízení prací při jejím zneškodňování),
- staví najisto příslušnost krajských úřadů k řešení havárií, které přesahují hranice správního obvodu jednoho kraje,
- znovuzavádí možnost schvalování provozních řádů u vybraných vodních děl vodoprávními úřady,
- v návaznosti na uvedené změny se upravují také sankční ustanovení.

1.6 Zhodnocení rizika

V současně platném zákonu chybí přesnější specifikace postupu a součinnosti jednotlivých orgánů a složek při odstraňování havárií mimořádného rozsahu. V případě nepřijetí novely zákona tedy budou nadále přetrvávat nejasnosti v rozdělení kompetencí jednotlivých orgánů, které se budou podílet na zneškodňování havárií mimořádného rozsahu. Kompetence jednotlivých orgánů se tak mohou v některých činnostech překrývat (například není specifikováno zapojení HZS ČR do odstraňování následků havárie, není určeno řízení zásahu vedoucího ke zneškodnění havárie mimořádného rozsahu, neboť tato není v platném znění vodního zákona definována, dále není dostatečně upřesněná kompetence krajských úřadů v případech, kdy havárie přesahuje území jednoho kraje), což může způsobovat problémy a snížení efektivity zásahu při odstraňování následků havárií. Důsledkem toho se mohou následky havárie rozšířit na větší území a mohou způsobit rozsáhlejší škody.

V současném zákonu také chybí kontrola provozních řádů ČOV, což může mít negativní vliv na dosahované hodnoty na odtoku z ČOV, a ve výsledku tak může vést ke vzniku havárie na vodních tocích.

Dále dle současně platného zákona nejsou stanoveny odpovídající sankce za přestupky. Sazby pokut dostatečně nereflektují závažnost a vysokou společenskou škodlivost jednání, které je záměrně prováděné v rozporu s tímto zákonem a které může vést ke vzniku havárií, kdy hrozí zvýšené riziko ohrožení životního prostředí, zejména vodních ekosystémů. Nízkou hranicí pokut se tak výrazně snižuje preventivní účinek sankčních ustanovení a hrozí riziko častějšího obcházení zákona. Sazby pokut by proto měly být dostatečně odstrašující, aby se minimalizovalo riziko daného jednání.

2 Jednotlivé novelizační body

2.1 Odstraňování následků havárie

2.1.1 Popis cílového stavu

Cílem tohoto opatření je v případě vzniku havárie mimořádného rozsahu na vodním toku zlepšit součinnost jednotlivých orgánů podílejících se na zneškodňování této havárie tím, že bude blíže specifikováno rozdělení jejich kompetencí.

2.1.2 Návrh variant

a) Varianta 0

Současné znění zákona definuje havárii (§ 40), dále však není blíže specifikována co do velikosti či rozsahu této havárie. Řízení prací při zneškodňování havárií (§ 41) přísluší vodoprávnímu úřadu. V zákonu chybí přesnější specifikace postupu a spolupráce jednotlivých orgánů a složek při zabraňování škodlivým následkům havárie mimořádného rozsahu, pouze se odkazuje na přiměřeně ustanovení o ochraně před povodněmi. V případě, že havárie přesahuje území kraje, není upřesněna kompetence jednotlivých krajských úřadů, na jejichž území se havárie nachází (§ 107).

b) Varianta 1

Novela zákona navrhuje rozdělení havárií podle jejich rozsahu na běžné havárie, kdy by řízení prací při zneškodňování havárií příslušelo jako doposud vodoprávnímu úřadu, který si může, není-li známa příčina havárie, vyžádat pro objasňování příčin havárie součinnost ČIŽP, popř. správce vodního toku nebo správce povodí a na mimořádné havárie, které se budou vždy považovat za mimořádnou událost a bude se postupovat v režimu zákona o IZS. Záchraně a likvidační práce při zneškodňování havárie mimořádného rozsahu by měl řídit HZS ČR, s nímž by spolupracoval vodoprávní úřad, který by si stejně jako v případě „běžné“ havárie mohl vyžádat součinnost ČIŽP, popř. správce vodního toku nebo správce povodí.

Kromě toho se navrhuje doplnit, že v případě mimořádné havárie, která přesahuje území správního obvodu jednoho kraje, činí opatření ten z krajských úřadů, v jehož správním obvodu mimořádná situace vznikla, nebo krajský úřad, jehož správní obvod je mimořádnou situací nejvíce zasažen, není-li známo území vzniku mimořádné události.

2.1.3 Identifikace nákladů a přínosů variant

a) Varianta 0

Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Odstraňování následků havárií na vodních tocích klade zvýšené nároky na státní rozpočet. Při zneškodňování havárií spolupracuje HZS ČR, Policie, správce povodí, vodoprávní úřad a ČIŽP. Pokud je znám původce havárie, měl by hradit náklady spojené se šetřením a zneškodňováním havárie.

Dopady na územní samosprávné celky (obce, kraje)

Řízení prací při zneškodňování havárií přísluší vodoprávnímu úřadu, což je ORP nebo KÚ, pokud havárie přesahuje území správního obvodu ORP nebo možnosti ORP. Problémem je, že současně platný zákon nerozlišuje „běžnou“ havárii od havárie mimořádného rozsahu a není přesněji specifikována součinnost jednotlivých orgánů zapojených do odstraňování havárií mimořádného rozsahu. V případě, že jde o havárii mimořádného rozsahu, která může závažným způsobem ohrozit životy nebo zdraví lidí nebo způsobit značné škody na majetku, platí při zabraňování škodlivým následkům havárie přiměřeně ustanovení o ochraně před povodněmi.

Zákon však blíže nespecifikuje postup a spolupráci jednotlivých orgánů při zabraňování škodlivým následkům havárie, pokud havárie přesahuje území jednoho kraje. Tím se mohou kompetence jednotlivých orgánů v některých činnostech, zejména při řízení prací při zneškodňování havárií překrývat (není vyjasněna pozice HZS ČR atd.), což může způsobovat problémy, a také zpomalení či pozdržení zásahů při záchranných a likvidačních pracích při odstraňování havárií. Dopady škodlivých následků havárií, a tím i náklady na jejich odstranění, tak mohou být vyšší. Z důvodu překrývajících se kompetencí také dochází ke zbytečnému navyšování administrativní zátěže všech zapojených KÚ.

Řízení prací při zneškodňování havárií mimořádného rozsahu, však způsobuje vodoprávním úřadům i další problémy. Dle vyjádření jednoho z vodoprávních úřadů byly v praxi zjištěny následující problémy při zajišťování této kompetence:

- Vznik havárie je vodoprávnímu úřadu většinou oznámen prostřednictvím Operačního střediska HZS ČR, případně Operačního střediska Policie ČR, přičemž úředník neobdrží téměř žádné informace o místě ani druhu havárie.
- Většina havárií (odhadem cca 70 - 80 %) nastává mimo pracovní dobu úředníků vodoprávního úřadu (v noci, o víkendech apod.), čímž dochází k výrazné prodlevě při dojezdu k zásahu. Navíc pokud by při řešení havárie mimo pracovní dobu došlo ke zranění úředníka, nebo pokud by způsobil škodu, např. původci havárie, není vyjasněno řešení těchto případů.
- Vodoprávní úřad v místě zásahu nezná většinou druh znečišťující látky, nebývá na tyto případy školen a nemá možnost odebrat vzorky, aby měly povahu důkazu. Odběry vzorků provádí primárně HZS ČR, který je vyškolen na odběr vzorků a celý zásah dokumentuje na video. V některých případech může provádět odběr i Policie ČR, její posádky na to nejsou vybaveny a učiní tak po písemném vyzvání vodoprávního úřadu v rámci podnětu z podezření z trestného činu.
- V některých případech nelze spolupracovat s původcem havárie, protože je raněný. Dochází k tomu, že před příjezdem vodoprávního úřadu je původce odvezen do nemocnice, v některých případech zemřel. V těchto případech vodoprávní úřad je nucen zařídit nápravná opatření sám na náklady vodoprávního úřadu.
- Finanční řešení zásahů, nařízených úředníkem nemusí mít politickou podporu a toto řešení může být vyhodnoceno jako škoda způsobená úřadu. Při následném soudním řízení týkající se havárie není úředníkovi poskytnuta právní pomoc ze strany zaměstnavatele a u soudu je považován za fyzickou osobu.

Na základě výše identifikovaných problémů by bylo vhodnější řízení záchranných a likvidačních prací při zneškodňování havárií mimořádného rozsahu přesunout na HZS ČR.

Dopady na podnikatelské prostředí

Současně platný zákon stanovuje původci havárie povinnosti (v souladu s pravidlem „znečišťovatel platí“), které mají dopad v podobě nákladů na likvidaci této havárie. V případě vzniku havárie je původce povinen činit bezprostřední opatření k odstraňování příčin a následků havárie. Přitom se řídí havarijním plánem, popřípadě pokyny vodoprávního úřadu a ČIŽP. Původce musí tuto havárii neprodleně nahlásit HZS ČR nebo jednotkám požární ochrany nebo Policii České republiky, případně správci povodí a je povinen na výzvu orgánů při provádění opatření při odstraňování příčin a následků zneškodňování havárie s těmito orgány spolupracovat a uhradit náklady spojené se šetřením a zneškodňováním havárie a s provedením opatření k nápravě.

Dopady na životní prostředí

V současně platném zákonu chybí přesnější vymezení kompetencí jednotlivých orgánů podílejících se na zneškodňování havárií mimořádného rozsahu, což může způsobovat pozdržení zásahů při záchranných a likvidačních pracích při odstraňování havárií. Důsledkem toho se může havárie rozšířit na větší území a může způsobit rozsáhlejší poškození vodního ekosystému (zejm. úhyn ryb a dalších vodních živočichů) v oblastech zasažených havárií.

b) Varianta 1

Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Navrhuje se rozdělení havárií podle jejich rozsahu na běžné havárie, jejichž zneškodňování by příslušelo jako doposud vodoprávnímu úřadu, a na mimořádné havárie, kdy se bude postupovat v režimu zákona o IZS. Záchranné a likvidační práce při zneškodňování havárie mimořádného rozsahu by měl řídit HZS ČR, s nímž by spolupracoval vodoprávní úřad.

Změna kompetencí při zneškodňování havárie mimořádného rozsahu spíše legislativně ukotvuje současný stav, který při likvidaci havárií běžně probíhá. Navrhované ustanovení nemá dopad v podobě zvýšení nákladů na státní rozpočet. Likvidační práce při odstraňování havárií de facto řídí i v současnosti HZS ČR, ačkoli má tuto kompetenci dle současně platného vodního zákona vodoprávní úřad.

Toto ustanovení zároveň minimalizuje nejasnosti v rozdělení kompetencí mezi HZS ČR a kraji zasaženými havárií, čímž zefektivní koordinaci a spolupráci orgánů státní správy při zneškodňování havárií mimořádného rozsahu. Urychlení zásahu při záchranných a likvidačních pracích při zneškodňování havárie je klíčové pro minimalizaci dopadů škodlivých následků havárií na vodní prostředí, na zdraví, popř. i životy lidí, a na majetek. Díky včasnému a efektivnímu zásahu se také minimalizují náklady na odstranění havárií.

Dopady na podnikatelské prostředí

Novela zákona nemění současné povinnosti původce havárie, jen lehce upřesňuje ustanovení o hlášení havárie a povinnostech původce havárie, a to v souvislosti se zapojením HZS ČR jako orgánu řídicího odstraňování havárie mimořádného rozsahu. Toto ustanovení nemá dopad na původce havárie. Povinnost spolupracovat s orgány zapojenými do odstraňování havárie a uhrazení nákladů spojených se šetřením

a zneškodňováním havárie a s provedením opatření k nápravě zůstávají pro původce havárie nezměněny.

Dopady na územní samosprávné celky (obce, kraje)

Navrhuje se rozdělení havárií podle jejich rozsahu na běžné havárie, jejichž zneškodňování by příslušelo jako doposud vodoprávnímu úřadu, který si může, není-li známa příčina havárie, vyžádat pro objasňování příčin havárie součinnost ČIŽP, popř. správce vodního toku nebo správce povodí a na mimořádné havárie, kdy se bude postupovat v režimu zákona o IZS. Řízení záchranných a likvidačních prací při zneškodňování havárie mimořádného rozsahu by měl řídit HZS ČR, s nímž by spolupracoval vodoprávní úřad, který by si stejně jako v případě „běžné“ havárie mohl vyžádat součinnost ČIŽP, popř. správce vodního toku nebo správce povodí.

Předpokládá se, že díky tomuto ustanovení se zefektivní koordinace orgánů při zneškodňování havárií mimořádného rozsahu, kdy urychlení spolupráce při zásahu na záchranných a likvidačních pracích při zneškodňování havárie je zásadní pro minimalizaci dopadů škodlivých následků havárií.

Novela dále blíže specifikuje kompetence krajských úřadů v případech, kdy dopady havárie přesahují území jednoho kraje. V případě, že budou dopady havárie zasahovat na území více krajů, bude opatření činit ten z krajských úřadů, v jehož správním obvodu mimořádná situace vznikla, nebo krajský úřad, jehož správní obvod je mimořádnou situací nejvíce zasažen, není-li známo místo vzniku mimořádné události.

Toto ustanovení nemá dopady na zvýšení nákladů krajských úřadů. Naopak může dojít k mírnému snížení administrativní zátěže tím, že do odstraňování následků havárie nebude zasahovat více krajů najednou (nebudou se ve svých kompetencích překrývat). Snížení administrativní zátěže krajských úřadů nelze v tomto případě odhadnout, jelikož havárie jsou mimořádné události a nelze předvídat jejich vznik ani rozsah.

Dopady na životní prostředí

Zlepšení koordinace havarijních prací při odstraňování následků havárií a přesnější vymezení kompetencí jednotlivých orgánů podílejících se na zneškodňování havárie urychlí postup při záchranných a likvidačních pracích. Včasností zásahu se mohou významně snížit dopady havárie a její následky na poškození vodního ekosystému, úhyn ryb a dalších vodních živočichů a také na životy či zdraví lidí z oblastí zasažených havárií.

Korupční rizika

Tato varianta nezakládá nové povinnosti pro fyzické či právnické osoby, a tudíž nemá žádné dopady na míru korupce.

2.1.4 Vyhodnocení nákladů a přínosů variant

Tabulka 6 Porovnání nákladů a přínosů jednotlivých zvažovaných variant

Varianta	Přínosy	Hodnocení	Náklady	Hodnocení
Varianta 0	Státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty			
	Náklady na likvidaci havárie jsou vymáhány po původci havárie, pokud je znám	*****	Náklady na likvidaci havárií a zjišťování příčin – HZS ČR, VPÚ, Policie, ČIŽP, správce povodí	Dle velikosti havárie **/*****
	Podnikatelské prostředí			
			Původce havárie - náklady na likvidaci havárie a opatření k nápravě	Dle velikosti havárie ***/*****
	Územní samosprávné celky (obce, kraje)			
			VPÚ –řízení odstraňování havárií - problémy se zajištěním kompetence	*****
			VPÚ (KÚ) – překrývání kompetencí v případě havárií zasahujících na území více krajů - zvýšená AZ, časové prodlevy při odstraňování havárie	***
	Životní prostředí			
		V případě špatné koordinace složek spolupracujících při odstraňování havárie hrozí prodlevy a větší dopady havárie na ŽP	Dle velikosti havárie ***/*****	
Varianta 1	Státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty			
	Náklady na likvidaci havárie jsou vymáhány po původci havárie, pokud je znám	*****	Náklady na likvidaci havárií a zjišťování příčin – HZS ČR, VPÚ, Policie, ČIŽP, správce povodí	Dle velikosti havárie **/*****
			HZS ČR – řízení odstraňování havárií mimořádného rozsahu	-
	Podnikatelské prostředí			
		Původce havárie - náklady na likvidaci havárie a opatření k nápravě	Dle velikosti havárie ***/*****	

Územní samosprávné celky (obce, kraje)			
VPÚ – přesun řízení odstraňování havárií mimořádného rozsahu na HZS ČR	*****	VPÚ – řízení odstraňování běžných havárií - problémy se zajištěním kompetence	****
VPÚ (KÚ) – jasné rozdělení kompetencí v případě havárií zasahujících na území více krajů – pokles AZ VPÚ zasažených krajů, urychlení zásahu, minimalizace škod	***		
Životní prostředí			
Urychlení zásahu při odstraňování havárie, a tím minimalizace dopadů havárie na ŽP	Dle velikosti havárie **/*****		

- bez dopadů, * velmi nízké, ** nízké, *** střední, **** vysoké, ***** velmi vysoké

U některých identifikovaných dopadů není možné kvantifikovat jejich konkrétní výši z důvodu nedostupnosti relevantních dat anebo nemožnosti odhadnout a vyčíslit budoucí chování dotčených subjektů. V takové situaci Závěrečná zpráva RIA tyto dopady vyhodnocuje kvalitativně formou slovního popisu a odstupňování předpokládané a konzultované míry dopadu pomocí ordinální škály, která je pouze zjednodušeným souhrnem celého hodnocení dopadů regulace RIA. Symboly označují předpokládanou míru dopadu navrhované změny, která byla v procesu konzultací vyhodnocena v míře od velmi nízkého očekávaného dopadu () po velmi vysoký (*****).*

2.1.5 Návrh řešení

1. Varianta 1
2. Varianta 0

Doporučujeme přijmout variantu 1, která upravuje postup a součinnost zasahujících orgánů při zneškodňování havárie mimořádného rozsahu na vodním toku. Vzhledem k tomu, že řízení prací při zneškodňování těchto havárií způsobuje vodoprávní úřadům značné problémy, úředníci mimo jiné nemají na rozdíl od HZS ČR dostatečné, resp. žádné zkušenosti s řízením zásahů k odstraňování havárií, nejsou vybaveni ani školeni na odebrání vzorků tak, aby měly povahu důkazu, doba dojezdu úředníků k zásahu je oproti HZS ČR výrazně delší atd. doporučujeme tuto kompetenci u havárií mimořádného rozsahu přesunout na HZS ČR (řízení záchranných a likvidačních prací).

2.2 Provozní řád vodního díla pro čištění odpadních vod

2.2.1 Popis cílového stavu

Cílem tohoto opatření je minimalizovat znečištění vodních toků kontaminanty a nutrienty z odpadních vod a minimalizovat riziko vzniku havárií na vodních dílech ČOV.

2.2.2 Návrh variant

a) Varianta 0

Provozní řády vodního díla pro čištění odpadních vod si v současnosti vlastníci či provozovatelé ČOV zpracovávají a schvalují sami, bez kontroly vodoprávního úřadu. V § 115 chybí ve výčtu schvalování vodoprávním úřadem rozhodnutí o provozním řádu.

b) Varianta 1

Novela navrhuje vrátit zpět do vodního zákona možnost schvalování provozních řádů vodních děl vodoprávními úřady z důvodu prevence vzniku havárie (povinnost existovala ve vodním zákoně do jeho novelizace v roce 2010). Vodoprávní úřad může uložit vlastníkovi vodního díla zpracovat a předložit ke schválení provozní řád vodního díla pro čištění odpadních vod s povoleným množstvím vypouštěných odpadních vod větším než 6 000 m³/rok. Vodoprávní úřad dále může uložit provedení změny schváleného provozního řádu vodního díla a jeho předložení ke schválení. Provozní řád schvaluje vodoprávní úřad na časově omezenou dobu.

2.2.3 Identifikace nákladů a přínosů variant

a) Varianta 0

Dopady na územní samosprávné celky (obce, kraje)

V současně platném zákonu chybí kontrola a schvalování rozhodnutí o provozním řádu vodního díla pro ČOV vodoprávním úřadem, což může mít negativní vliv na dosahované hodnoty na odtoku z ČOV, a tím i na stabilitu procesu čištění.

Dopady na podnikatelské prostředí

Vlastníci či provozovatelé ČOV mají podle současně platného zákona povinnost zpracovat provozní řád vodního díla podle vyhlášky č. 216/2011 Sb., o náležitostech manipulačních řádů a provozních řádů vodních děl. V případě, že je provozní řád, kterým se provoz vodního díla řídí, zpracovaný účelově a bez jakékoli kontroly, zvyšuje se riziko znečištění povrchových vod odpadními vodami.

Dopady na životní prostředí

Bez kontroly provozního řádu se výrazně navyšuje riziko vzniku havárie nebo znečištění povrchových vod odpadními vodami s významně negativním dopadem na zasažené vodní prostředí. Při havárii ČOV unikají do životního prostředí zcela nečištěné odpadní vody, které mohou obsahovat i příměs průmyslových odpadních vod, se všemi kontaminanty, které se mohou v těchto vodách vyskytovat. V případě úniku splaškových odpadních vod dochází ke vnášení velkého množství nutrientů do toků a průtočných rybníků. Tyto nutrienty přispívají k tomu, že vody velmi brzy ztrácí vhodnost nejen k využití na výrobu vody pitné, ale i ke koupání. V neposlední řadě jde i o velmi negativní dopad na faunu vázanou na tyto vody.

b) Varianta 1

Dopady na podnikatelské prostředí

Vodoprávní úřad může uložit vlastníkovu vodního díla zpracovat a předložit ke schválení provozní řád vodního díla pro čištění odpadních vod s povoleným množstvím vypouštěných odpadních vod větším než 6 000 m³/rok. Vodoprávní úřad dále může uložit provedení změny schváleného provozního řádu vodního díla a jeho předložení ke schválení. Provozní řád schvaluje vodoprávní úřad na časově omezenou dobu.

Provozovatelům ČOV by se neměly zvýšit náklady na zpracování provozních řádů, neboť povinnost zpracovat provozní řád již platí nyní. Náklady se mohou zvýšit pouze v případě, že zpracovaný provozní řád ČOV neodpovídá požadavkům dle vyhlášky č. 216/2011 Sb., o náležitostech manipulačních řádů a provozních řádů vodních děl a provozovatelé by ho tak museli při kontrole na základě připomínek vodoprávního úřadu dopracovat.

Provozovatelům ČOV se však mírně zvýší administrativní zátěž v souvislosti s předložením provozního řádu ke schválení, pokud si to vodoprávní úřad vyžádá. Předpokládáme, že časová náročnost by měla být do 1 hodiny, což odpovídá administrativní zátěži 340 Kč/ČOV. Za předpokladu, že průměrná doba platnosti provozních řádů ČOV (včetně změn) je 10 let, pak je roční navýšení administrativní zátěže provozovatelů ČOV odhadováno na cca 100 000 Kč/rok (viz tabulka 7). Jde pouze o přibližný odhad maximálních možných ročních nákladů provozovatelů ČOV, v případě, že by vodoprávní úřady požadovaly předložit ke schválení všechny provozní řády vodních děl pro čištění odpadních vod s povoleným množstvím vypouštěných odpadních vod větším než 6 000 m³/rok, ovšem z dostupných údajů nelze odhadnout kolik provozních řádů bude opravdu schvalováno vodoprávními úřady ani rozložení administrativní zátěže v jednotlivých letech.

Tabulka 7 Výpočet celkové administrativní zátěže provozovatelů ČOV v souvislosti s podáváním žádosti o souhlas s provozním řádem ČOV

Počet žádostí o souhlas	Počet ČOV	Administrativní zátěž*	
		Časová zátěž (hod)	Náklady celkem (Kč)
1 provozovatel	1	1	342
Provozovatelé celkem*	3 000	3 000	1 026 000
Provozovatelé celkem za rok**	300	300	102 600

* Odhadujeme, že v ČR je okolo 3 000 ČOV (viz tabulka 10) s povoleným množstvím vypouštěných odpadních vod nad 6 000 m³/rok (zahrnuje komunální a průmyslové ČOV).

** Odhadovaný maximální možný roční počet žádostí za předpokladu platnosti současného provozního řádu ČOV 10 let

Pozn.: Výpočet administrativní zátěže byl proveden dle Metodiky měření a přeměrování administrativní zátěže podnikatelů (MPO); Hodinová sazba pro podnikatelský sektor vychází z průměrné mzdy roku 2020 (ČSÚ) pro sektor E - Zásobování vodou; činností související s odpadními

vodami, odpady a sanacemi, s připočítáním 35 % odvodů na zdravotní a sociální pojištění a 43 % režijních nákladů. Pro výpočet hodinových nákladů byla použita hodinová sazba 342 Kč/hod.

Dopady na územní samosprávné celky (obce, kraje)

Novela ustanovuje možnost schvalování provozního řádu vodního díla pro čištění odpadních vod s povoleným množstvím vypouštěných odpadních vod větším než 6 000 m³/rok. Vodoprávní úřad dále může uložit provést změnu schváleného provozního řádu vodního díla a jeho předložení ke schválení.

Schvalování provozních řádů bude znamenat navýšení administrativní zátěže vodoprávních úřadů, ovšem vzhledem k tomu, že jde o možnost nikoli povinnost schvalovat provozní řády, nelze předvídat kolik vodoprávních úřadů bude tuto možnost využívat, a tudíž jak se celkově zvýší administrativní zátěž. Pokud by všechny vodoprávní úřady schvalovaly provozní řády u všech zmiňovaných ČOV, potom lze navýšení administrativní zátěže odhadovat následovně.

Kompetence vodoprávních úřadů v oblasti povolování čistíren odpadních vod jsou rozděleny mezi ORP a KÚ. Krajské úřady povolují vypouštění odpadních vod do vod povrchových ze zdrojů znečištění o velikosti nad 10 000 ekvivalentních obyvatel, zatímco ORP povolují vypouštění odpadních vod u ČOV s velikostí do 10 000 ekvivalentních obyvatel.

Tabulka 8 Počet čistíren odpadních vod pro veřejnou potřebu podle krajů v roce 2019

Kraj	ČOV celkem	Mechanicko-biologické ČOV	Mechanické ČOV	Celková kapacita ČOV (m ³ /den)
Hl. m. Praha	25	25	0	907 615
Středočeský	529	528	1	344 269
Jihočeský	375	369	6	377 354
Plzeňský	208	207	1	173 137
Karlovarský	100	99	1	126 291
Ústecký	201	196	5	378 007
Liberecký	86	85	1	133 777
Královéhradecký	139	137	2	224 050
Pardubický	139	139	0	155 374
Kraj Vysočina	216	216	0	169 398
Jihomoravský	253	252	1	336 533
Olomoucký	177	177	0	239 175
Zlínský	116	116	0	194 151
Moravskoslezský	167	163	4	523 897
ČR celkem	2 731	2 709	22	4 283 028

Odhadujeme, že v ČR je okolo 3 000 ČOV s povoleným množstvím vypouštěných odpadních vod nad 6 000 m³/rok (zahrnuje komunální a průmyslové ČOV). Z konzultací vyplynulo, že počet komunálních ČOV s povoleným množstvím vypouštěných odpadních vod nad 6 000 m³/rok, které spadají do působnosti KÚ je v řádu nižších desítek (cca 30 - 50). Pokud tedy celkový počet ČOV odhadujeme na cca 3 000 a do kompetence KÚ spadá cca 500 ČOV, pak na 1 ORP připadá průměrně zhruba 10-15 ČOV. Následující tabulka ukazuje odhad administrativní zátěže související s vydáváním souhlasů s provozním řádem ČOV s povoleným množstvím vypouštěných odpadních vod nad 6 000 m³/rok, pokud by schvalování probíhalo ve všech případech.

Tabulka 9 Výpočet administrativní zátěže vodoprávních úřadů v souvislosti s vydáváním souhlasů s provozním řádem ČOV s povoleným množstvím vypouštěných odpadních vod nad 6 000 m³/rok

Vodoprávní úřad	Počet ČOV	Administrativní zátěž	
		Časová (hod)	Finanční (Kč)
1 souhlas s provozním řádem	1	12	5 140
1 KÚ	40*	480	205 000
Celkem všechny KÚ	560	6 720	2 876 000
1 ORP	12**	144	61 600
Celkem všechny ORP	2 440	29 280	12 532 000
Vodoprávní úřady celkem***	3 000	36 000	15 408 000
Vodoprávní úřady ročně	300	3 600	1 541 000

* Odhad počtu ČOV provedený na základě konzultací s KÚ

** Odhad počtu ČOV dopočítaný na základě celkového počtu ČOV a počtu ČOV v kompetenci KÚ

*** Jedná se o maximální výši administrativní zátěže při vydání souhlasů u všech současných ČOV s povoleným množstvím vypouštěných odpadních vod nad 6 000 m³/rok. Tato administrativní zátěž je rozložena do cca 10 let (vycházíme z předpokladu, že průměrná doba platnosti provozních řádů ČOV včetně změn je 10 let).

Pozn.: Výpočet administrativní zátěže byl proveden dle Metodiky stanovení nákladů na výkon státní správy v přenesené působnosti (Ministerstvo vnitra, 2020); Pro výpočet hodinových nákladů byla použita hodinová sazba 428 Kč/hod odpovídající 10. třídě, 8. platovému stupni (s připočítáním 35 % odvodů na zdravotní a sociální pojištění, 20 % zohlednění osobních příplatků a odměn a 43 % režijní náklady). Čistá časová dotace vodoprávního úřadu na vydání rozhodnutí o provozním řádu vodního díla pro čištění odpadních vod je dle konzultací 1-2 pracovní dny, tzn. 8-16 hodin.

Administrativní zátěž vodoprávního úřadu na vydání jednoho souhlasu s provozním řádem ČOV je odhadována na 5 100 Kč. Za předpokladu, že průměrná doba platnosti provozních řádů ČOV (včetně změn) je 10 let, pak celkové průměrné roční navýšení administrativní zátěže vodoprávních úřadů v souvislosti s vydáváním souhlasů s provozním řádem ČOV s povoleným množstvím vypouštěných odpadních vod nad 6 000 m³/rok je odhadováno na 1,54 mil. Kč/rok (viz tabulka 9). Toto je nejvyšší možná administrativní zátěž, v případě, že by byly schvalovány všechny provozní řády. Lze však předpokládat, že administrativní zátěž bude nižší, neboť možnost schvalování provozních řádů nevyužijí všechny vodoprávní

úřady ve všech případech. Administrativní zátěž se bude také lišit v jednotlivých letech v závislosti na tom, kdy skončí platnost konkrétních provozních řádů nebo se v provozních řádech budou provádět nějaké změny.

Tabulka 10 Počet komunálních čistíren odpadních vod v letech 2010 až 2019 a meziroční nárůst

Rok	Počet ČOV	Meziroční nárůst*
2010	2 188	-
2011	2 251	63
2012	2 318	67
2013	2 382	64
2014	2 445	63
2015	2 495	50
2016	2 554	59
2017	2 612	58
2018	2 677	65
2019	2 731	54
Průměr		60

* Změna oproti předchozímu roku

Dále se bude jednat o možnost vydávání souhlasů s provozním řádem u nových ČOV. Dle tabulky 10 přibude v ČR ročně v průměru 60 nových komunálních ČOV. Celková maximální roční administrativní zátěž vodoprávních úřadů v souvislosti s vydáváním souhlasů s provozním řádem nově vybudovaných komunálních ČOV, v případě, že by byly schvalovány všechny nové provozní řády, by tedy činila 308 tis. Kč/rok (viz tabulka 11).

Tabulka 11 Výpočet roční administrativní zátěže vodoprávních úřadů v souvislosti s vydáváním souhlasů s provozním řádem nových ČOV s povoleným množstvím vypouštěných odpadních vod nad 6 000 m³/rok

Vydávání souhlasů s provozním řádem ČOV	Odhadovaný počet ČOV	Administrativní zátěž	
		Časová (hod)	Finanční (Kč)
Náklady na 1 souhlas	1	12	5 140
Roční náklady na souhlasy u všech nových komunálních ČOV	60	720	308 000

Pozn.: Výpočet administrativní zátěže byl proveden dle Metodiky stanovení nákladů na výkon státní správy v přenesené působnosti (Ministerstvo vnitra, 2020); Pro výpočet hodinových nákladů byla použita hodinová sazba 428 Kč/hod odpovídající 10. třídě, 8. platovému stupni (s připočítáním 35 % odvodů na zdravotní a sociální pojištění, 20 % zohlednění osobních příplatků a odměn a 43 % režijní náklady). Čistá časová dotace vodoprávního úřadu na vydání rozhodnutí o provozním řádu vodního díla pro čištění odpadních vod je dle konzultací 1-2 pracovní dny, tzn. 8-16 hodin.

Celková odhadovaná maximální roční administrativní zátěž vodoprávních úřadů v souvislosti s vydáváním souhlasů s provozním řádem ČOV s povoleným množstvím vypouštěných odpadních vod nad 6 000 m³/rok, v případě, že by byly schvalovány všechny provozní řády, činí 1, 85 mil. Kč/rok (viz tabulka 12). Jde pouze o přibližný odhad ročních nákladů, ovšem z dostupných údajů nelze odhadnout kolik provozních řádů bude opravdu schvalováno vodoprávními úřady ani rozložení administrativní zátěže v jednotlivých letech.

Tabulka 12 Výpočet roční administrativní zátěže vodoprávních úřadů v souvislosti s vydáváním souhlasů s provozním řádem ČOV s povoleným množstvím vypouštěných odpadních vod nad 6 000 m³/rok

Roční náklady na vydání souhlasů s provozním řádem	Odhadovaný počet ČOV	Administrativní zátěž	
		Časová (hod)	Finanční (Kč)
- u stávajících ČOV	300	3 600	1 540 800
- u nových ČOV	60	720	308 000
Průměrné roční náklady	360	4 300	1 848 800

Pozn.: Výpočet administrativní zátěže byl proveden dle Metodiky stanovení nákladů na výkon státní správy v přenesené působnosti (Ministerstvo vnitra, 2020); Pro výpočet hodinových nákladů byla použita hodinová sazba 428 Kč/hod odpovídající 10. třídě, 8. platovému stupni (s připočítáním 35 % odvodů na zdravotní a sociální pojištění, 20 % zohlednění osobních příplatků a odměn a 43 % režijní náklady). Čistá časová dotace vodoprávního úřadu na vydání rozhodnutí o provozním řádu vodního díla pro čištění odpadních vod je dle konzultací 1-2 pracovní dny, tzn. 8-16 hodin.

V případě, že obec vlastní komunální ČOV, pak náklady provozovatelů ČOV související se schválením provozního řádu ČOV s povoleným množstvím vypouštěných odpadních vod nad 6 000 m³/rok, pokud bude pro danou ČOV vyžadováno schválení provozního řádu budou cca 340 Kč/ČOV (viz výše Dopady na podnikatelské prostředí).

Dopady na životní prostředí

Kontrolou provozního řádu ČOV při schvalování vodoprávním úřadem se sníží riziko vzniku havárie nebo kontinuálního znečišťování povrchových vod odpadními vodami z ČOV v případě nevhodného procesu čištění. Toto opatření by tedy mělo zlepšit proces čištění odpadních vod, zvýšit kvalitu vypouštěných přečištěných odpadních vod, a tím omezit vnášení nutrientů a kontaminantů, které ohrožují vodní ekosystémy a přispívají k tomu, že vody velmi brzy ztrácí vhodnost nejen k využití na vody pitné, ale i ke koupání.

Korupční rizika

Vzhledem ke skutečnosti, že by měly být provozní řády nově schvalovány vodoprávními úřady, vyvstává možné korupční riziko v souvislosti se správním procesem schvalování. Správní řízení, kdy má žadatel zájem na schválení provozního řádu v určité podobě, může představovat vždy určité korupční riziko spojené s administrací a rozhodováním. Toto riziko

však hodnotíme jako nízké. Korupční riziko je obdobné jako v případě ostatních schvalovacích procesů dle správního řádu.

2.2.4 Vyhodnocení nákladů a přínosů variant

Tabulka 13 Porovnání nákladů a přínosů jednotlivých zvažovaných variant

Varianta	Přínosy	Hodnocení	Náklady	Hodnocení
Varianta 0	Státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty			
	Podnikatelské prostředí			
	Územní samosprávné celky (obce, kraje)			
			Bez možnosti kontroly provozního řádu ČOV hrozí riziko účelového zpracování	**
	Životní prostředí			
			Riziko ohrožení povrchových vod kontaminanty obsaženými ve vypouštěných vodách z ČOV	***
	Korupční rizika			
Bez dopadů				
Varianta 1	Státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty			
	Podnikatelské prostředí			
	Zpracování provozních řádů pravdivě, neúčelově	***	Náklady ČOV na souhlas s provozním řádem, pokud bude vyžadován	Max. 100 tis. Kč/rok
	Územní samosprávné celky (obce, kraje)			
	VPÚ - možnost kontroly provozního řádu ČOV	**	VPÚ - navýšení AZ pokud budou schvalovány provozní řády ČOV	Max. 1,85 mil. Kč/rok
	Životní prostředí			

Kvalitně zpracovaný provozní řád ČOV by měl mít pozitivní dopad na stabilitu procesu čištění, a tím i na snížení rizika znečišťování povrchových vod kontaminanty z ČOV	**		
Korupční rizika			
		Korupční riziko v souvislosti s administrací a schvalováním provozního řádu ČOV	*

- bez dopadů, * velmi nízké, ** nízké, * střední, **** vysoké, ***** velmi vysoké**

U některých identifikovaných dopadů není možné kvantifikovat jejich konkrétní výši z důvodu nedostupnosti relevantních dat anebo nemožnosti odhadnout a vyčíslit budoucí chování dotčených subjektů. V takové situaci Závěrečná zpráva RIA tyto dopady vyhodnocuje kvalitativně formou slovního popisu a odstupňování předpokládané a konzultované míry dopadu pomocí ordinální škály, která je pouze zjednodušeným souhrnem celého hodnocení dopadů regulace RIA. Symboly označují předpokládanou míru dopadu navrhované změny, která byla v procesu konzultací vyhodnocena v míře od velmi nízkého očekávaného dopadu () po velmi vysoký (*****).*

2.2.5 Návrh řešení

1. Varianta 1
2. Varianta 0

Doporučujeme přijmout variantu 1, tzn. zavést kontroly a možnost schvalování provozních řádů ČOV vodoprávními úřady vzhledem k omezení rizika vzniku havárie nebo kontinuálního znečišťování povrchových vod odpadními vodami z ČOV v případě nevhodného procesu čištění, což by mělo mít pozitivní dopad na kvalitu povrchových vod a stabilitu vodních ekosystémů.

2.3 Sankce za přestupky

2.3.1 Popis cílového stavu

Cílem je stanovit odpovídající výši sankcí za přestupky v souvislosti s haváriemi, nakládáním s vodami a nakládáním se závadnými látkami, aby se zvýšil preventivní účinek sankčních ustanovení a dostatečně odrážel závažnost vědomého protiprávního jednání, které může ve svém důsledku vést ke vzniku havárií.

2.3.2 Návrh variant

a) Varianta 0

Současná maximální výše sankcí při porušení povinností plynoucích z tohoto zákona, které mohou vést k havárii mimořádného rozsahu, je nízká a neodpovídá závažnosti důsledku protiprávního jednání.

b) Varianta 1

Novela výrazně navyšuje sankce zejména pro právnické osoby a fyzické osoby podnikající za přestupky v souvislosti s haváriemi, nakládáním s vodami a nakládáním se závadnými látkami (vypouštění odpadních vod s obsahem nebezpečných závadných látek bez povolení nebo v rozporu s povolením, nakládání s nebezpečnými závadnými látkami v rozporu s povinnostmi stanovenými v § 39, pro původce za neohlášení havárie příslušným orgánům a pokud neučiní opatření ke zneškodňování havárie). Výše sankce se zvyšuje až na 25 mil. Kč. Je to však maximální možná částka, kterou je možno uložit (viz kap. 3 Implementace doporučené varianty a vynucování). Do zákona je také doplněna nová skutková podstata pro původce havárie za samotný vznik havárie včetně odpovídajících sankcí.

2.3.3 Identifikace a vyhodnocení nákladů a přínosů variant

a) Varianta 0

Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Podle současně platného zákona nejsou stanoveny odpovídající sankce za jednání, které je prováděno v rozporu s tímto zákonem a které může vést ke vzniku havárií, a tím i zvýšeným nákladům na státní rozpočet při odstraňování havárií.

Dopady na podnikatelské prostředí

V současnosti sazby pokut dostatečně nereflektují závažnost a vysokou společenskou škodlivost jednání, které je vědomě prováděné v rozporu s tímto zákonem, čímž se výrazně snižuje preventivní účinek sankčních ustanovení zákona. Může tak častěji docházet k záměrnému protiprávnímu jednání, které může ve svém důsledku vést ke vzniku havárií s negativním dopadem zejména na vodní ekosystémy nebo k vyšším dopadům havárií na životní prostředí v případě jejího neohlášení ve snaze vyhnout se zodpovědnosti za havárii a likvidaci jejich následků.

Dopady na životní prostředí

Stanovení nízkých sankcí za přestupky výrazně snižuje preventivní účinek těchto sankčních ustanovení, a může tak častěji docházet k jednání, záměrně prováděnému v rozporu s tímto zákonem, které může ve svém důsledku vést ke vzniku havárií s výrazným negativním dopadem na životní prostředí, zejména na vodní ekosystémy a další organismy na ně vázané a v případě některých havárií také na životy či zdraví lidí z oblastí zasažených havárií.

b) Varianta 1

Dopady na podnikatelské prostředí

Novela zákona výrazně navyšuje sankce zejména pro právnické osoby a fyzické osoby podnikající za přestupky v souvislosti s haváriemi, nakládáním s vodami a nakládáním se závadnými látkami. Navýšení sankcí významně snižuje riziko záměrného obcházení

zákona, které může vést ke vzniku havárií. Maximální možná pokuta je 25 mil. Kč. Nelze však odhadnout, jak často bude využita maximální výše sankce. Dle informace ČIŽP je nejvyšší možná sazba za konkrétní přestupek ukládána ojediněle, jedná se o jednotky případů za rok, a to u přestupků, kde je nižší maximum sankce např. dle 125 odst. 1 písm. c) provádění některých činností bez nebo v rozporu s povolením.

Dopady na životní prostředí

Navýšením horní hranice pokut za přestupky v souvislosti s haváriemi, nakládáním s vodami a nakládáním se závadnými látkami se sníží riziko záměrného obcházení zákona, které může vést ke vzniku havárií s negativním dopadem na životní prostředí, zejména vodní ekosystémy.

Korupční rizika

Navýšení sankcí za přestupky v souvislosti s haváriemi, nakládáním s vodami a nakládáním se závadnými látkami mírně zvyšuje korupční riziko v souvislosti s uložením pokuty. Vzhledem k tomu, že zákon udává pouze maximální možnou výši pokuty, je posouzení ohledně konkrétní výše pokuty do určité míry subjektivní a závislé na závažnosti daného přestupku.

2.3.4 Návrh řešení

- 1. Varianta 1**
2. Varianta 0

Aby pokuta za přestupek naplnila svůj účel z hlediska individuální i generální prevence, musí být citelným zásahem do majetkové sféry pachatele. Z toho důvodu doporučujeme přijmout variantu 1, která navyšuje sankce za přestupky v souvislosti s haváriemi, nakládáním s vodami a nakládáním se závadnými látkami, čímž se sníží riziko záměrného obcházení zákona, které může vést ke vzniku havárií s negativním dopadem na životní prostředí.

2.4 Ostatní zhodnocené dopady novely

Dopady na mezinárodní konkurenceschopnost ČR

Novela zákona nepředstavuje dopady a faktory ovlivňující mezinárodní hospodářskou konkurenceschopnost České republiky v kontextu s hospodářským růstem, dopady na inovační a investiční činnost a na zaměstnanost.

Sociální dopady

Novela zákona neupravuje vztahy, které by měly dopad na rodiny či specifické sociální skupiny obyvatel ani jejich práva, např. sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením, národnostní menšiny či sociálně vyloučené osoby. Novela taktéž neupravuje vztahy, které by se dotýkaly sociální rovnosti, pracovních právních vztahů, sociálního začleňování, sdružování, práv menšin, sociálního dialogu, soukromí a ochrany osobních údajů.

Dopady na spotřebitele

Novela zákona nemá dopady na spotřebitele.

Dopady ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti žen a mužů

Novela zákona neupravuje vztahy, které by se dotýkaly zákazu diskriminace (ve smyslu antidiskriminačního zákona jde o nerovné zacházení či znevýhodnění některé osoby z důvodu rasy, etnického původu, národnosti, pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, náboženského vyznání, víry či světového názoru). Takové vztahy neupravuje ani navrhovaná právní úprava, proto lze konstatovat, že navrhované řešení nemá žádné dopady ve vztahu k zákazu diskriminace, včetně rovného postavení mužů a žen.

Dopady na výkon státní statistické služby

Novela zákona nemá dopady na výkon státní statistické služby, nezakládá nové oprávnění vytvářet a provozovat nové administrativní zdroje dat či měnit stávající, které jsou potenciálně využitelné pro potřeby státní statistické služby.

Korupční rizika

Novela zákona nezakládá korupční rizika ani nemá žádné dopady na míru korupce.

Dopady na bezpečnost nebo obranu státu

Novela zákona nemá dopady na bezpečnost a obranu státu.

3 Implementace doporučené varianty a vynucování

Orgány, které se podílejí na implementaci a vynucování navrhované právní úpravy legislativy v oblasti vodního zákona tohoto zákona jsou:

- a) MŽP – ústřední vodoprávní úřad
- b) ČIŽP – kontroluje dodržování vodního zákona právníckými a podnikajícími fyzickými osobami, udělují sankce za přestupky
- c) vodoprávní úřady na úrovni KÚ a ORP - kontrolují dodržování vodního zákona fyzickými osobami
- d) IZS – Hasičský záchranný sbor České republiky (HZS ČR) - řídí záchranné a likvidační práce při zneškodňování havárie mimořádného rozsahu
- e) Státní podniky Povodí, správci vodního toku a všechny výše uvedené orgány (mimo MŽP) - spolupracují na zneškodňování havárie

Vynucování vodního zákona

Podle stávající právní úpravy bylo možné za vypouštění odpadních vod bez povolení (dle § 125a) nebo v rozporu s povolením (§ 125c) uložit pokutu v maximální výši 5 000 000

Kč (bez specifikace, zda vypouštěné odpadní vody obsahují nebezpečné závadné látky). Nyní se horní hranice pokuty zvyšuje až na 25 000 000 Kč v případech, kdy vypouštěné odpadní vody obsahují nebezpečné závadné látky, neboť odpadní vody s obsahem nebezpečných závadných látek představují oproti běžným splaškům (tj. odpadním vodám bez těchto látek) zvýšené riziko pro vodní prostředí a jejich vypouštění bez či v rozporu s povolením představuje zvýšené riziko vzniku havárie. Zvýšení horní hranice pokuty na pětinasobek je navrhováno s ohledem na zákon o odpadech (zákon č. 541/2021 Sb.), kde je za srovnatelně společensky škodlivé jednání možné uložit pokutu ve výši až 25 000 000 Kč.

Při nakládání s nebezpečnými závadnými látkami v rozporu s povinnostmi stanovenými v § 39, se také (dle § 125g) zvyšuje horní hranice sankcí pro právnické osoby a fyzické osoby podnikající, neboť při nevhodném nakládání s těmito látkami hrozí zvýšené riziko vzniku havárií. Zásadním dokumentem pro prevenci havárií je havarijní plán a vedení záznamů o těchto látkách. Dodržování havarijního plánu a vedení přesné evidence nebezpečných závadných látek má zásadní význam při zjišťování příčin a likvidaci následků havárie.

Dále je do zákona doplněna nová skutková podstata včetně odpovídajících sankcí pro původce havárie (týká se právnických nebo podnikajících fyzických osob - § 125h), neboť samotné způsobení havárie je nutné považovat za přestupek, což dosavadní znění vodního zákona nereflektovalo.

Mimo to se dle § 125h výrazně zvyšují sankce (z 500 000 Kč až na 5 000 000 Kč) pro původce havárie za její neohlášení příslušným orgánům, neboť neohlášení havárie představuje způsob, jakým se původce může snažit vyhnout zodpovědnosti za havárii a likvidaci jejich následků. Sazba pokuty proto musí být dostatečně odstrašující, aby k tomuto jednání nedocházelo.

Dále se dle § 125h zvyšuje horní hranice pokuty pro toho, kdo neučiní opatření ke zneškodňování havárie až na 2 000 000 Kč (oproti stávajícím 500 000 Kč), neboť se jedná o zásadní činnosti pro bezprostřední odvrácení následků havárie.

4 Přezkum účinnosti regulace

Přezkum účinnosti regulace provede Ministerstvo životního prostředí do 3 let ode dne účinnosti navrhované právní úpravy.

Zpracovatel doporučuje sledovat zejména následující ukazatele:

- a) Počty havárií na vodních tocích
- b) Počet havárií způsobených ČOV
- c) Uskutečněné havárie mimořádného rozsahu, jejichž zneškodňování je řízeno HZS ČR
- d) Problémy vodoprávních úřadů při řízení havárií běžného rozsahu
- e) Udělení vyšších (oproti platnému znění vodního zákona) pokut za přestupky v oblasti havárií, nakládání s odpadními vodami a nakládání se závadnými látkami (ČIŽP)

5 Konzultace a zdroje dat

Pro přípravu novely zákona vznikla pracovní skupina se zástupci následujících orgánů státní a veřejné správy:

1. Ministerstvo životního prostředí
2. Česká inspekce životního prostředí
3. Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR
4. Ministerstvo zemědělství
5. Povodí Moravy, s.p.
6. Krajský úřad Zlínského kraje
7. Městský úřad Valašské Meziříčí

Při přípravě hodnocení dopadů regulace k novele vodního zákona byly v rámci konzultací osloveny následující subjekty:

- Krajský úřad Libereckého kraje
- Krajský úřad Pardubického kraje
- Krajský úřad Ústeckého kraje
- Krajský úřad Vysočiny
- Krajský úřad Zlínského kraje
- Česká inspekce životního prostředí
- Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR

Další zdroje dat použité při přípravě hodnocení dopadů regulace k tomuto právnímu předpisu:

- Výroční zpráva České inspekce životního prostředí 2019
- Statistická ročenka životního prostředí ČR 2019

6 Seznam použitých zkratk

AZ	Administrativní zátěž
ČIŽP	České inspekce životního prostředí
ČOV	Čistírna odpadních vod
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
IZS	Integrovaný záchranný systém
KÚ	Krajský úřad
ORP	Obecní úřad obce s rozšířenou působností
VPÚ	Vodoprávní úřady
ŽP	Životní prostředí

7 Kontakt na zpracovatele RIA

Ing. Eva Dvořáková, Ph.D.

Samostatné oddělení ekonomických analýz

Ministerstvo životního prostředí

Vršovická 65, Praha 10, 100 10

email: eva.dvorakova@mzp.cz

tel: +420 704 655 780

Na RIA dále spolupracovali:

Mgr. Martin Udatný, Ph.D.

Odbor ochrany vod

email: martin.udatny@mzp.cz

tel: +420 267 122 142

Ing. Evžen Zavadil

Vedoucí oddělení ochrany vod

Odbor ochrany vod

email: evzen.zavadil@mzp.cz

tel: +420 267 122 874